

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 14435

LETSTE LIDER

Mikhel Likht

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

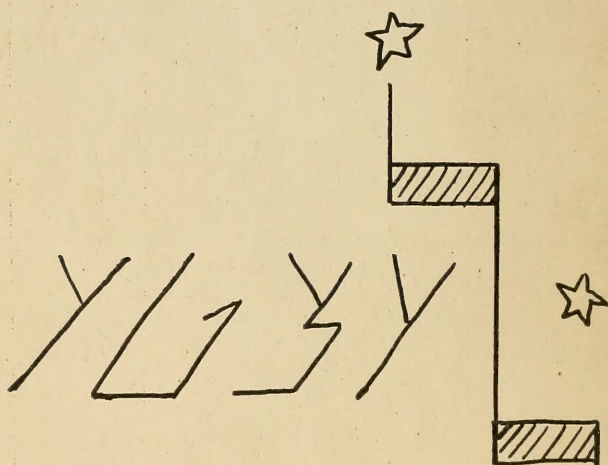
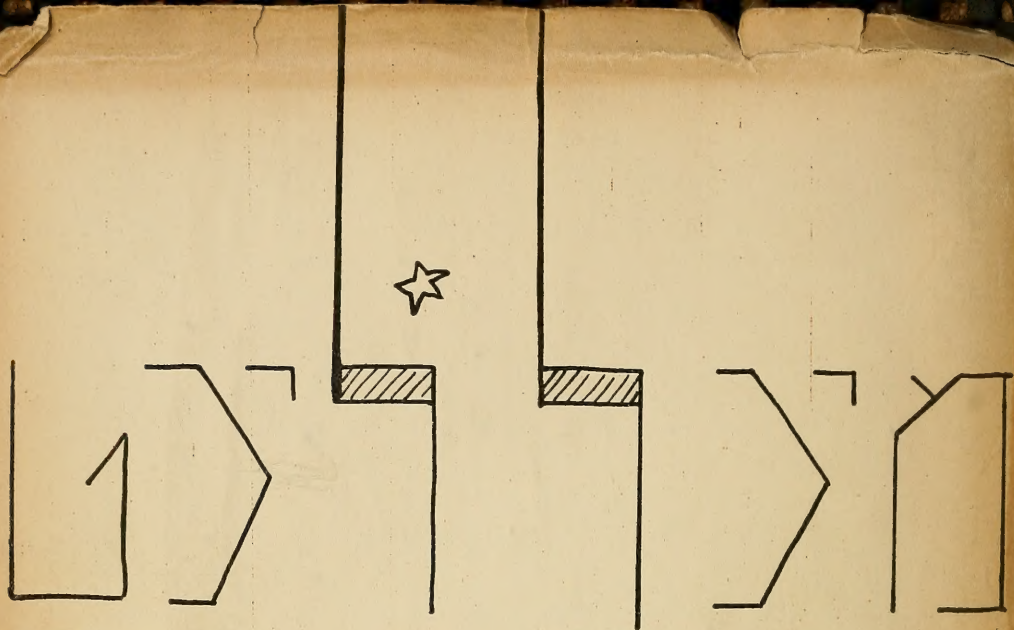
Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

YUZY

ZY77

1954

לעצטע לידער פון מיכל ליכט

ביכער פון מיכל ליכט

עגאָעמען און אנדערע לידער. ניו
יאָרק, פּאַרלאַנג „לאַנגלען“,
תרפ״ב.

וואַזאָן. פּאַרלאַנג „איריש לעבן“, ניו
יאָרק, 1928.

פּראָצעסייעס און אנדערע לידער.
פּאַרלאַנג „נעליע“. ניו יאָרק,
1932.

לעצטע לידער, כּוּענאַס אירעס,
1954.

איבערועצונג

יורגען, פון דושיימס ברענטש קעבל.
פּאַרלאַנג „נראַחאַר און סטאַ-
דאַלסקי“, 1929, ניו יאָרק.

מ י כ ל ל י כ ט

ר ע ז מ ע
ר י ד ע ר

בוענאם איירעם

1954

פאדערבלאט געצייכנט פון עוועלין מארקאן ליכט

Copyright 1954, by Evelyn Licht

MICHEL LICHT

ULTIMOS CANTOS

Buenos Aires, 1954

Este libro se terminó de imprimir el día 15 de enero de 1954, en los Talleres Gráficos JULIO KAUFMAN, Corrientes 1976, Buenos Aires.

לעצמם לידער מוז מיכל ליכט

Digitized by the Internet Archive
in 2013

<http://archive.org/details/nybc214435>

מורדכי ליכנער

(1893 — 1953)

פאטאגראפירט פון סאַשאַ אַכטראַוווסקי.

מיכל ליכט איז געבוירן געוואָרן י"ז תמוז תרנ"ג, דעם 30טן יוני, 1893, אין דאָרף פּליסק, קרעמעניצער קרייז, וואָלינער גוי-בערניע. זיין פאָטערס נאָמען איז געווען יוסף און זיין מוטערס — בינה, פון דער היים וואָלאָזשין. די פאָרצווייגטע משפּחה איז באַ-שטאָנען פון באַלעבאָטיים, דאָרפֿיידן, שענקערס, תּבואה-הענדלער, וואָלדיסוחרים, פּאָסעסאָרס. פון זיי האָט מיכל ליכט געירשנט דעם קערנדיקן אוקראַינישן יידיש, דעם טיף-אידיאָמאַטישן און פּאָלקס-טימלעכן. זיינע עלטערן זיינען געווען רענדארעס פון קליינעם שטאָנר. פון דריטן ביזן צוואַנציקסטן יאָר האָט ער זיך געהאָדע-וועט אין ביליזערקע (ביעלאָזאָרקא) ביי זיין פעטער ישעיהו-ידל און דער מומען פעסיחנה (פון דער היים וויינשטיין) — זייער ריי-כע פּאָסעסאָרס. קיין אייגענע קינדער האָבן זיי נישט געהאַט, — האָבן זיי דעם יונגן מיכל געשאַנקען זייער גאַנצע ליבשאַפט. די בעסטע מלמדים און לערער האָבן אים געגעבן די פיינסטע דערציי-אונג, וואָס אַ יינגל אין יענער צייט האָט געקענט קריגן. און מיכל ליכט האָט זיין גאַנץ לעבן דערפאַר צו זיי געפילט אַ טיפע דאַנק-באַרקייט, וואָס האָט געגרענעצט מיט פּיעטעט. איינס פון זיינע פּאָלקסטימלעכע און רירנדיקסטע לידער האָט ער געווידמעט „דער מומע פעסיע און דעם פעטער ישעיהו“. אגב, געהערט עס צו די פיינסטע סענטימענטאַלע לידער, געשריבן העכסט מאָדערן — אין תּמימותדיקן פּאָלקסטאָן.

אין יאָר 1913 איז ליכט געקומען קיין אַמעריקע צו גאַסט צו זיינע קרובים. גראָד ווען ער האָט זיך געקליבן אַהיים, האָט אויס-געבראַכן די ערשטע וועלטימלחמה, און צעשמערט אַלע זיינע פּלע-

נער. ער איז אויף שטענדיק פארבליבן אין אמעריקע, און האָט זיך געלערנט ווייטער: ער האָט שטודירט ליטעראַטור, פּילאָסאָפֿיע, סאָציאָלאָגיע און געשיכטע. זיין גרעסטער אינטערעס, ממש אַ ליידנשאַפט, איז געווען מוזיק.

שרייבן האָט ליכט אָנגעהויבן צו אַכט יאָר, אין רוסיש. אין אמעריקע האָט ער די ערשטע יאָרן געדרוקט לידער אין ענגליש אונטערן פּסעוודאָנים סאָנין און מ. ליכט סאָנין. די ענגלישע זשורנאַלן, וווּ מען האָט אים אויפגענומען מיט אַפענע אַרעמס, האָבן געהערט צו די מאָדערנסטע, צו די אַוואַנגאַרד־זשורנאַלן: „פּערי גען“, „פּלעיבאָי“, „סמארט סעט“ א. א. דאָרטן האָבן זיך געדרוקט אמעריקאַנער און ענגלישע פּאָעטן, וואָס זיינען שפּעטער געוואָרן די וואָרטזאָגערס אין דער וועלט־פּאָעזיע. ליכטס לידער האָט מען אויך אַריינגענומען אין דער צווייטער „פּעריגן“־אַנטאָלאָגיע.

מיכל ליכטס ערשטע זאַך אין יידיש, אַ סקיצע, איז געווען גע־דרוקט אין ניו־יאָרקער „טאָג“, אין 1916. ער האָט מיטגעאַרבעט אין „אַנהייב“, „אין זיך“, „פּעדער“, „שרויפטן“, „אונדזער בוך“, „אַנזאָג“, „די נייע צייט“. אינאיינעם מיט יעקב גלאַטשטיינען האָט ער רעדאַקטירט דעם זשורנאַל „לאַנגלען“, און מיט נ. ב. מינקאָוו — די זשורנאַלן „1925“ און „1926“. ער איז געווען אַ מיטרעדאַקטירטער פונעם זשורנאַל „קערן“ און זייער אַ נאָענטער מיטאַרבעטער אינעם „באָרן“.

ליכטס ערשט בוך לידער „עגאָעמען“ איז אַרויס אין 1922. דאָס בוך צייכנט זיך אויס מיט סענסיטיווע לידער, די שפּראַך איז דורכבליכטיק און רייך. זיין צווייט בוך לידער „וואָזאָן“, 1928, איז לירישער. די אינטימע, פּערזענלעכע מאַטיוון אין דעם דאָזיקן בוך זיינען טיפּער פאַרבאָרגן. זיי ווערן אָבער דערהויבן, סובלימירט דורך אַ קלאַסישער פּאַרעם. אין זיין „פּראָצעסיעס און אַנדערע ליי דער“, 1932, שילדערט דער פּאָעט די אומפאַרשטענדלעכע מסעות

פון א מאָדערנעם מענטשנס גייסטיקן „איך“, זיינע באַגריפן און שטרעבונגען. און דאָס אַלץ ווערט באַציינפלוסט פון אונדזער יאָר-הונדערט. די פּאָעמע „דער ווינט“ איז אַן אַפּאָסטעאַז פון אַ מאָדער-נער נשמה.

ליכטס „פּראָגמענטן“, געדרוקט אין „באַדן“ (1937-1934) זיינען אַ טייל פון זיין „וועלוול גאַטה“, אַ שאַפונג אין פּראָזע און פּאָעזיע, וואָס שילדערט „די פּאַרטיקולאַרע ביאָגראַפֿיע פון אַ גע-וויסער באַצויאונג אין אונדזער (יידישער) איצטיקער צייט“.

ליכט האָט אויך פאַרעפנטלעכט אינטערעסאַנטע דערציילונג-גען און קריטישע עסייען. זיין בייטרעג צו דער יידישער פּאָעזיע איז איינגאַרטיק: דער סטיל איז אולטראַמאָדערן און פול מיט נייע איקייטן, די אויסדרוקס-קראַפֿט איז שטרענג דיסציפלינירט. ער מאַדיפֿיצירט דאָס דורך-און-דורך סענטימענטאַלע מיט דער הילף פון „האַלטן קאָפּ“.

זיין אויסערגעוויינטלעך פּאָלירט לשון איז אַן אַוצר פון פּאַלקס-אידיאָמען און רעדנסאַרטן.

געשטאַרבן איז דער פּאָעט דעם 10טן יוני, 1953, אין עלטער פון 60 יאָר.

**

אין דער איצטיקער זאַמלונג קומען אַריין מיכל ליכטס לידער, וואָס ער אַליין האָט ניט באַוווּזן זיי פולשטענדיק איינצואַרדענען פאַרן דרוק. ער האָט פשוט ניט געהאַט קיין פּיוזשן כוח דאָס צו טאָן. ניט גרינג איז געווען צו דעשיפּירן אַ טייל לידער זיינע, אָדער די צוגעשריבענע אויסבעסערונגען אין די פּריוער-געדרוקטע לידער.

אין דער איצטיקער זאַמלונג געפינען זיך לידער, וואָס ער וואָלט זיי אפּשר אַליין פאַרבּראַקירט. פאַר אונדז האָבן זיי אַבער

אן אינטיים-ביאגראפישן ווערט. צו זיי געהערן אזעלכע לידער ווי
"ר"ז תמוז" (זיין געבוירנטאג), "צו חוהן", "כ' באגער צו לעבן",
"לעצטע רגעס", "דערשיטער מוך, מוין הארץ". דאָס לעצטע ליד
— אייגנטלעך שורות — האָט ער דיקטירט בשעת ער איז נאָך
געווען פארטראַגן אין אַ טראַנס, כּאלד ווי מע האָט פון אים אַראָפּ-
גענומען דעם זייערשטאַף-טאַנק.

וועגן ליכטס געמיט אין די לעצטע יאָרן דערציילט אונדז דאָס
ליד, וואָס הייבט זיך אָן מיט די ווערטער "בוידעם-שטיבל, מוין
פּאַלאַץ, מוין אַרעם געצעלט". געשריבן איז דאָס ליד אויף מאַר-
נאָ צוועטאָיעוואַס אַ מאַטיוו. דאָס געמיט איז אינגאַנצן ליכטס.

דער הויפט-ווערט אין דער איצטיקער זאַמלונג ליגט דווקא
אין יענע לידער, וואָס לאָזן זיך ניט דערקענען ווי אינטיים-ביאָ-
גראַפישע. זיי געהערן צו יענעם נייעם, אַריגינעלן נוסח, וואָס איז
געווען מיכל ליכטס נאַטירלעכער אויסדרוק. ניט אומזיסט האָבן
זיינע נאָענטסטע קאָלעגעס אים באַטראַכט פאַר אַ וויכטיקן, אייגנ-
אַרטיקן און אַריגינעלן מאַדערנעם פּאָעט. מיט זיין ניט-געוויינט-
לעך ליד האָט ער אַ סך מיטגעהאַלפן אויסצוברייטערן די גרענעצן
פון יידישער פּאָעזיע.

יאנואר, 1954

ג. ב. מינקאוו

זייט

82	-----	מערכה
84	-----	צו איר
87	-----	י"ז
88	-----	אז נאָם וויל ניט...
90	-----	צו הוהן
92	-----	לעצטע רגעס
93	-----	כ'באָנער צו לעבן
94	-----	אַש און שטויב
95	-----	דערשיטער מיר, מיין האַרץ

ממו"ס

רבותים, ניט אין די פאלייען פון די רייכע,
ניט אין די קעמערלעך פון די אַרימע זשויבט מען
די שטאַנדהאַפטיקייט פון די ש"י (אַבראַמאָוויץ) עולמות.

אין זיידנס רוימלעך בלאַנקיטנער קענסט־קאַנסט־קונסט
קאַיעט ניט אומעסטעטישער עיפוש, געשמאַקלאַזער גונסט.

ווי פעכלען ער האָט עס געמאַכט די קאַבצאַנסקער קופערפּאַנען,
פּאַמיניצעס, דיזשעס, מאַקירטעס, טשוהונענע טעפּ,
ווייקשעפלעך, פּאַמילעס, רינאלן, ליאַקן —
אין שפּראַך און דיאַלעקט.

דערימעך ט'ער, רבותים, געדייען „אד
קאַלענדאס גרעקאס“ און פאַרבלייבן „עדי עד“
די פּאַטיקע פון מאַמע־לשון בינשטאַק.

שייך אים פירוואַרפּן דעם געפּלוידער דעם איבלדיקן
פון פּלוני בן פּלוני, הוילוואַרטיקן, פּילוועזיקן,
נעבעכלויב פון זיין־כבוד־וועגן יאַטערנדיקן, טריפּנדיקן
בכל תּפּוצות ישּראל, יידישיסטישן, שפּת־עברדיקן?

אונדזער חשובער יובילאר וואָלט געהייסן די אַלע אנידערלייגן
ביי דער פּוטרנע פּון צעפּנטן פענצטער
לעם אַלמער ספרים: אַזשע, זאַלן זיי זיך לופּטערן —

— ואַס־טאַמער האָט ער ניט פּירבאַרייט קיין צוקונפּט פּון
רהבּוּתדיקן גליק־און־זעגן אויף אונדזערע קינסטלערישע וועגן,
ווערן מיר אַפּט באַגליקט מיט אַ קאַפּוליער־דעליקאַט אַנצוהער
אויף די כּוּנּוּ ג: אינטענסיטעט פּון דעם אומבאַוואוסטזיין.
שוין זעלטענער פּאַרפעלט ער הובליעווען די טעמפּקייט מיט דער
„אינטענסיטעט פּון דעם באַוואוסטזיין“: ח כּ מ ה —

אַט דער שליפּער, פּוצער, אַרטיפיצירער.

— אַבער ח כּ מ ה אַהער און די כּוּנּוּ ג אַהין,
למאי זיך נאַרן? ווינציק ווער פּון א ו נ ד ז ע ר מין
פאַרקערפּערט שעפּערישע קראַפּט פּליוס שעפּערישע דיסציפּלין
און איז קרעאַטיוו זיס ווי דער ערשטער סעלאַנדין.

זיין י. ה., רבּוּתים, פּון וואַרע ריזן געטריפּעט אין מילדע געשעענישן!
און מיר, מילבן מיט בערג געשיכטע אויף אונדזערע רוקנביינדלעך.

זיין אויג פאַרכאַפּט אַ רומשאַפּט־פּאַנאַראַמע אַרעמשאַפּט,
טאַראַראַמניקעס, ווייבערשע מאַנצבלעך, מענערשע יידענעס, וכו',
(די טערקניע אַליין ז'ווערט אַ גאַלעריע צאַצקעדיקע מאַליאווקעס) —

א קאַנטינענט — א לאַך, א דור, א גלופסקער וועלט
איז זיין אומשמעקטאַבעקיש געמיט איינגעהילט.

ע ר — דער שערבלאַט פון יידישבוך.
פ א ר אים וועט איר ווינציק-וואָס אויפמישן.

מענדעלע דער פאַרטערטער

זיינע ווערטער

דער יידישער נשמהס באַטשאַפטער

מענדעלע דער אַנוועטער

האַט עמיצער ביי אונדז געפאַטערט אַ לעמל גוליע (ווער?)
אַ עדי פּוס, אום זיך צו האַלטן גדולדיקער?
דאָס אַלץ, רבותים, איז געזאָגט ניט געווייסט-ווי, נאָר מיטן אמת
(און אמת איז אַ טערקיש פּעפּערל וואָס בריט
יעדן טראַט אין דער אַלייע פון נאַכניט צוגעשטויבטע טריט)
כאַטש איר קאַנט נאָך חלילה זען דערין אַ רמז
אויף: „אונדז לוינט זיך אַ גאַט מענדעלע, דערפאַר-זשע גלויבן חיר“,

(כאַר):

שאוּל לאַזט זיך אַרויס זוכן פאַרפאַזי-גענאַנענע אייזלען
און געפינט אַ סינינלעכע קרוין.
מענדעלע קערט זיך אום זוכן אַ פּערד-פּירקאווע און געפינען
געפינט ער די קרוינשטול אין יידיש זיין לוי.

איך ברייע ניט אז קיינער

גייט ניט ווייטער

פון אמאליקן פארצייטן

רק

דער (100-ביז-108 יעריקער) זקן. אונדזער

אלעמענס שטשאַגעל, אין ליסטרינענעם סערדעט

(די באַבע, אין אַ בעזשענער „פלאַטיע“, ביי דער זייט)

שפרייזט געלאָסן דורך דער טעטעריווקער גאַס,

העט אַוועק

צום אויסגעטרוימטן שלאַמבאַן; איבער דער צעפלייצטער גנילאַ-

פיאַטעווקע שווימט ער זיך סטאַטעטשנע צו דער מאַמע-לשון אייביקייט.

1934

„זיידע נח“

אן אפאסטראף צו די פארגעלטע בלעטער.

א דרויבל צו בלשאצרט סעודה.

מיט טערפקן, הארבן, פריקרען ווארט פון מיין וועזנטלעכקייט

צעהוילן ווינקלדיק און צייטווייליק רעמאנטירן

דעם צעפאלנדיקן בנין.

פלוצים, שנייקאלט אדער בליי-הייס.

טוט ער זיך אַ יאווע ארויס אין זיין נאָמענטלעכער פרשה

און שוין זשליאָקעט איר, פאַרכליניעט פון די

ביז-אימהדיק געפרעסטע טרויבן

אין גאָטס אייגענע ווערטער —

זיי וועלן אייך מיט גאָרניט מאַנקירן.

די הימלען אָנגעגאַסן מיט סינקע-בלאָ, מיט פעטן טיפן

שוידערלעך שאַטירטן בלאַען טורקוז.

די פּימסנהאַלץ תיבה

האַט ניט געליטן פון טאַנאלער פאַביע: אַ שרעק וויפל גענדז,

קאַטשקעס, וועוויקעס, מענטשן, חיות און פלאַנצן — אַלערלייאיק:

טויב און לעמפערט, שלאַנג און פיש און אַדלער,

„בושלען פון די מושלען“, טיגער און פאַווע, פאַזאַן

נח טרעט אריין אין זיין קינסטלערשער אַרביטע.

אַט איז ער רעוואָלוציאָנער, ווידערשפעניקער, לייקענער, ניטשוּינער
און אַט לעגיטימיסט. ער האָט נאָך פאַר די אום־צייַגראַדיקע גריכן געוואָסט
אַז ניט אין שכל, ניט אין האַרצן פּויקט די זעלטענע יפּיפּיה, דיכטונג,
נייערט אין דער בלוטיקער קאַזיקער לעבער.

ווילגערוכיק דאָרט

מיט זאַפרען, אניז, טימיען, טערפענטין און טשאַדנעם לאָטוס־נאַכשפּיר:
מיט געל און גרין גאַלד, סאַרדאַניקס און קאַרנעל קאַרשנבוים,
מיט כאַלצעדאַן און פאַרשידנאַליריקע שיכטן. ניט נאָר האָבן דאָרט
געהויזט

די דואליזמען, צווילינגס, טאַפלען און פאַרלעך
געפיטערטע לאַמען, טעקאַטע, געפלעקטע,
און פייגל טשאַטעסווייז, נאָר אויך די פאַרלויפער פון

דאַמאַן און פיפּיאַס

דוד און יונתן

קאַסטאָר און פאַלוקס

און די הערט־באווארטע שאַף מיט געטראַסקעטע און גאַנצע פעל,
מיט זייער וויאלן גאַנג, פאַרניערטע באַזיעס,
ריזן, קאַרליקלעך, גוג ומגוגס, וווּ אַ הואיהנהנהם, אַ זשוּשנדיקע פּליג,
אַ מוילוואָרף.

...און „היט זיך פאַר אַ ביס, אַ ריס!“ רעוועט ס'ווילדע דרויב.

אין אן אנפאסקודעט ווינקל, א מאמע נעבעך,
 אין פריצייטיקע ווייען, האט־אפ א קינד.
 פון אלע ווילדע צענישטשענישן און אויגנשטעכערישע ריזן
 און מילבן (און איינער דעם צווייטן פארפארט אין פיסק,
 אין די 'בני־מים') איז דער זיבנגרייזיקער זיידע־קיניג, לאַצמאַן, הויפט —
 ער אליין די פארנעמסטע דערשיינונג, דער חידושלעכסטער עקזעמפלאַר.
 (וואַס־וואָס האָט זיין מוטער צערעברירט, שמירנדיק זיינעטוועגן
 אזישע האַלבגעבאָקענע פידפאלקעס מיט סאַטע־האַניק?)
 און אַרומגיין האָט ער געמוזט — רעטער, דערלייזער
 פון די אלע אויף אים אַנגעוויזענע —
 מיט נאַזלעכער פאַרשטאַפטע, אויערן דיטאַ; מחמת:
 עיפוש, ווי צייט אליין, איז פאַרצייטיק, אַלצייטיק, אומפאַרענדערלעך,
 פאַסט־איינשטייניש. „בלויז איגנאַראַנץ און טיפשות ענדערן זיך.
 „מעכטיקייט פאַראורזאַכט אַנדערונג אַרום זיך —
 „איבערזיפנדיק די וועלט אין טאַט לעולם־וועד, אין גוס,
 טויש־וואַליעלעך פון נישטיקייט.“

און אַלץ: ברואים

אויף דער טאַליקע פון מענטש און חיה און ווידמעניש:
 הילך און סווישטש, וואַי, גרילץ, ברום און רעווע,
 שמוצער, קוואַקע, קראַקע —
 ווידערהאַלט זיך אין נאַטור און איז ווידער ניין,

אפירמירט דעם אומפארענדערלעכן געהער פון וועלט,
באלייט פון ליד און פזמון, וויץ און שפרעכווארט,
סגולה, זאבובאָנע, ביזקל לעצטן אַהיימגאַנג.

„און מיר אויך

„וועלן אַהיימגיין, פאַרגיין אין מערב

„ווען דער יאמא-צווילינג וועט אונדז אויסגעפינען“.

דער באשעפער האָט מאגנאטעוועט אַרום נח'ן, דורך אים געזוכט
צו ווענטילירן טעאָגעניש דער וועלטס דושנע אַרימקייטן.
די תיבה האָט באַפרידיקט זיין טאַט-דורשטיקייט, זיין
צודרענגלעכע פראגמאטישקייט, חומר'ס אומפארנישטבאַרקייט.

און ער, אַ הויכער טענעבוים אויף אַ באַוועגלעכן געהיגל,

אַ גאַט-באַווירקטער מאַסט אויף אַ פּימסן-שווימגעפעס

האָט אויפגעהויבן זיין קול און אַזוי געזאָגט

צו זיין באַוועגער: „איך געפין דיין פינגער אויף מיר

„און געפין דיר פאַר פולקאַם“. און אַ זיפּץ

באַגלייט האָט דעם פרומען קאַמענטאַר,

ווייל חם... חם... „ווי קען איך דיר דאַס מוחל זיין, מיין האַר?“

1938

אן קאָליוועם

שוין ביים שוועל, פון יענזייט טיר,
שפאָנט-מיט, אַריינוועגס, דער קאַלער דרויסן
(אנומלטיקער בוהאַי, אומדערבאַרימלעך אַ שטיר,
פון פערוויסקעס אַנטמאַנט, פאַרניינט, צעשטויסן).
גרינגער ווערט איצט יעדער שאַר און ריר.
מ'איז קיין שום זאַך, סיידן אַלקער, אויסן.
נון, צעפראַלט אַריינגאַנג מיט אַ סקריפּ,
אַ גרילץ: אַפהילכנדיקער ברוך-הבאַ
(דער שטיר פאַרקעט מיט פאַרדריפטע טלאַ
אין טראַקטאָון קרעמען, שאַרפט זיי פאַר אַ ריפּ).
פאַרסאַפעט מיט אַנאַטעמדיקן זשיפּ
אַנט מען אונטערטעניק אינעווייניק דאַ:
דער שאַטן. — ער נאַכגענגלט איינמאַסיק, אַן הוּך,
לינקס אַ טראַנץ, רעכט-צו אַ באַוועג
(יופיטער טאַר ניט, אַ שטיר מעג —
בפרט ווען ס'פלאַטערט רויטער טוּך);
באַגלייט פאַלצעטאַ יעדן שאַרד און סקרוד
פון אַוועקשמייצענדיקע מייזלעך: טעג.

אויסטוענדיק דעם ראָק, טוט זיך דאָס ניט אָפּ
אַז האַפט פון טעאַריע באַזיגט אַפט מאַטעריע.
(וואוהין ז'דער שטיר פאַרקראַכן?)
פאַרזיכטיקער נאַכקלער שטעלט אַזוי דעם טראַפּ:
קעגן אינערלעכע פליכטן, דרויסנדיקע יאָכן,
שירמט נ י ט שטויביקע היסטאָריע, נאָר שטויביקע היסטעריע.

אין אַלקער, גוט־געמיטיק, פאַרגעסט־זיך שוין
(פון שטירס אַנמאַכטיקייט דער תוכן)
אין יוגנטס העל־בלאַנד, אין עלטערס שטאַרגראַ —
דאָך ווי ליב דער אומאַפווענדבאַרער לוינ!
מחמת קעגן פאַרפוטשעוועטע טעג־נוואַכן
באַשטייט, ווי אַ גדולה, די ראַיעלע שעה.

היים. היים. — און דו, ברודיקער באַשיידער,
שררה אין פיר איילן גרענעצדיק דאָזיין
(דער שטיר איז אויס־זיך: אים גענזלט
לאַנקע, פאַשע, טעלעצעס, מאַליאַס כסדר)
ווי, ניט „אינפראַ דיג.“, וועבט זיך דין און פיין
פּריוואַט אַ פיצל וועלט, אומזיכער, בלאַס געפּענזלט.

ווינקל אויסגעריטמט צום האַרצקלאַפּ פון פאַ טשו
אין לאַנד וווּ פּראַקלאַמאַציעס ווערן גראַווירט

אין אידעאָגראַפֿישן געציקל (פּאַרטאָן אין פּלירט
דער שטיר מיט אַן אויסמאַרודעוועטער קו),
לויב אייך, יואַן טשען, לי פּאַ, אוי-אַנג סיו
פאַר מוסטערן דערפאַרונג דורך זיטלעכקייט פּילטרירט.

ווענט, די טאַוולען צווישנוווי ליד הוילט אין בוך,
די שורה ווי אַ פּייל אין בויגן פונם ליד
(צומאַל געלונגט דער דאַנקלאַזער פאַרזוך
דעם שטיר צו ברענגען אויף יאַריד);
פון דעליקאַטסטן צונג-געלענק אַן איבערברוך
היילט פּרימע וואַרט אין געדאַנקס סובטילסטן גליד.

אַזאַ האַרבּעריק הילט יערונג, רייפט חושים
פאַר דרויסן פון שוין גאַר אַן אַנדער מין
ווען אויסגעפּוצט — אַז גאַט טוט אים אַ בענטש! —
(דער שטיר צעפּאַכט די נאַזרעס אויפן עזרת-נשים)
אין בוים, בלום, קלעטערפּלאַנץ, אַרום פאַרענטש:
קאַמילפּאַ פון „זיין“ איז שעטנז'דיק געזין.

און תּכלית טוט אַ ברעך דעם צוואַן,
און טערפּקייט לינדערט האַרבן פּיין,
און אַ פּרשה חומש, צי אַ סוראַ אין קאַראַן,

ניכטערט, רייניקט ווי אַ שוימיק אַלטער וויין,
און מתיקות, חדוה, חסד פלייצן דורך די שפונטן
וואָס צאַמען געוועקסטע פעסער אין קעלטער גרונטן —

איצט ערשט רייסט דער שטיר, געטלעכער פראַפּאַן,
זיך צו זיין שאַטינער אין שטאַלכל אַריין!
פאַרגאַנגען די מינוט פון אונטערשיידן אין געווימל
צווישן איינזאַמקייט אין שאַטנדיקן הויז
און מערזאַמקייט אונטערן הימל
און לעבן בליט, וועלקט, ווי אַ ווערמדיקע רויז.

פון פאליאטיאָן

מין מענטש איז דער מענטש אינדערהויפט
דאָס איבעריקע גלאט אַ טפל
וואָס יערט נערט און צערט אַרום פלויט
דעם צווייפל אין תהום פון פאַרצווייפל

ווי ציטעריק פלאטערט זיין קעל
צעהעשעט ביים סאמע באַגינען
בעת ער באַטרעט אויף באַפעל
די אייביקע כמאריקע בינע

אין שפיל־שפיגל טענצלט דער מענטש
אין מאַסקע און גרים: פריידנליידן
לייגט שטיל זיך אַוועק ביים פאַרענטש
א גיהנם־געקנויל פון גן עדן.

דערהויפט איז אוי! מענטש גאַר אויסמענטש
ביים פלאַדיען פון שימל און שקראפל
וואָס קלעפט זיך רוטין ביים פאַרענטש
ווי ס'ריטשעט די מוטער פון מפיל

זי יאַמערט און אַכצט אין פאַרביי
באַגערנדיק וועמען צו זויגן
איין ברוסט אַשיק פאַרבט אַ לישאי
אַ צווייטע פאַרדארבן גוטאויגן

דער צווייפל פון יענערזייט פלויט
שטרעקט אויס דענעררויריקע בליקן
זיין איינהיל — די תהומ'יקע צויט —
באַצירן פאַרשליימיקט אַנטיקן

דערעיקרשט איז פאַרט דאָך דער מענטש
שוואַכקעפיק האַרצשלאַבריק קאַליעאויגיק
באוונדערט פאַרשאַלטן געבענטשט
דער האַסטיקער ראַסטיקער שמויגער

ער שושקעט פאַרטייעטע רייד
און חלומט חלומות טשיקאווע
אים הונגער צענאַגט ס'אינגעווייד
איינגלידיק באַזיצט אים די תאוה

הויזט אום אין פאַרפליעסנעטן קרייז
פון זשאַווערס־פרוּזשיניקע בורא'ס
זיין סוף אין קלימאקסישן אייז

שוואַרץ־טינטיק אויף וואַסערדיק ווייס
גלימאגעט ער אָן לדור־דורות

מין מענטש ביים פאַרענטש אַנגסטיק ליגט
אין צאַפל ביים מפיל די מוטער
אין קראַטקע־וויג אַלע פאַרוויגט
אין יאטער פון טריפיקן בלאַטער
די ליריקע פון פיפערנאַטער.

פאסטאָראַל פאר אַטאָמישן דוד

איבער אונדז, אין אויר, זשומען מוק, בינען;
עמאנאציעס פון קאסמישן האַרמידער.
פערלמוטערדיק אין דאכטעניש צערינען
טויב אין בלאַנדן וואַרקען, קראַ אין שוואַרץ געפלידער.

ביים פאַרגרויזטן פאַשע־וועלדל גלאַצן לעמער,
פערד און רינדער; צופן ריטמיש ס'גרינע פיטער.
אויפן האַריזאָנט טויכט־אויף אַ מאַן־מיט־עמער
פליכיק אין דער זון, אַ מיטנטאָג - צעגליטער.

לאַנקע לאַקט אויג, אויער, כוואליעדיק צעצונטערט,
ק'ראנט ווי האַפּנונג וואָס ווערט קיינמאָל נישט מקוים.
פלוצים זינקט דער עמער־מאן געשווינט אַרונטער
פון געהיגל — בלויז אַ גלימצער און, ניטאָ אים!

מיט זיינס־זיכיקן וואוהין ער איז אַנטרונען
אין נאטור־געוואקל, דרויבלדיק צעשטויסן,
קרישלען זיך לבנות פון פארקוילטע זונען. —

גידעריק דער פולס קלאַפט אין אַנטמענטשטן דרויסן.

א בלעטל פון א פנקס

נאכאמאל: כדי ניט צו פארגעסן
די פארשווענדישקייט פון מעת-לעתן —
זיי וועלן אייך ווי בוציע-בערן סוף-כל-סוף אויפעסן.

אנקעגן: משה וואַנערס שטוב.
הינטערן שפייכלער, א גרוב —
רויער זרוב

אויף צו באהאלטן מיסט, צאה.
א חנעוודיקע שכנה, די ספריטנע לאה

סודעט זיך זייטיק מיט דער מומען. — דער פעטער
(אייגנהענטיק פאַרפאַרעט טיי-סענץ)

נעמט-אויף אונדזער שכן ר' נחמן שניידער מיט טיי און איינגעמאכץ.
מ'רעדט פון וועטער, היתר. — בלעטער

„דער פריינד“, „מאַמענט“, „בירזשאַווקע“ הויפן-אָן דעם טיש.
א זאָג אַ וואָרט און מיטן לעפעלע די טיי אַ מיש.

ביי יעדן שטיקל צוקער-אַפבייס גיבן ר' נחמנ'ס דזיאָבעס צוויי —
אַ קריץ.

דרויסן ליאפעט. דונער און בליץ

צעווערטלען זיך צום זען און הערן.

אַ צוציק. זיץ איך אין פאַרמאַכטן גאניק, לערן
פאַרטאָן אין הלכות הימל, זון, שטערן;

גאַט און זיינע וועגן;

אונדזער ערד וווּ טייבל סענדערס פרישט ווי שפריי פון רעגן.

אַט דעראַן איך דורכן קנוילנדיקן נעפל

איר אַכטיעריק פלאקסן-צעפל

איר סאַפראנעלעס געפרעפל

אין אַ באַרעזשענער בעבעזשקע

קעזיש טריטלענדיק אויף אַ צוגענעצטער סטעזשקע

ס'לויכט איר פנימ'ל (מיר שיינט)

עלעהיי די זון נעכטן צי די בליצן היינט.

און רעפלעקטירנדיק מיט פאַראומערטן געמיט

נישטער איך און זוך די פאַרווייטע טריט.

איצט — נאָך אַ יאושדיקער מענגע אַפגעפלייצטע יאָר

ווערט ווי די נאַזאינמיטן-פנים קלאָר

דער פאַרוויש פון לעצטן שפאַר.

דאָס אַלץ. אפשר נישט טשיקאווע

נייערט: כך הוה.

גליווערשיין

ציקאדעס גרילן פון יענזייט פענצטער, אין סאָד.
העסעס שלומערן אויף די ווענט.
לייכטער אויפן טיש בלינצלען מיט לעכט האַלב־דערברענט.
די שטוב־ניטגוטע טאַנצן אין אַ ראָד.
איך און דו, מיר טאַנצן ווי באַזעסן.
איך דיך געדענק. דו מיך — פאַרגעסן.
איצט וויינט כביכול און וואַלט פאַרפולט דעם בעכן
נאָר דער ניט־גוטער טריקנט די טרערן מיט זיין פערנטוך.
„די וועלט איז פול מיט ווידערשפרוך,
ווי זאָל זי זיך ניט ווידערשפרעכן?“
אונדזער געשפרעך ווי אונדזער לעבן.
ווער פון אונדז וויל אַלץ נעמען? ווער — אַלץ געבן?

גרויסע קונסט
אמת'ע טראגעדיע
צישעט צישן מאַרך און האַרץ
און זוכט ביי קיינעם קיינע לגאַטעס
און ביליקע שלאַגט אונטערן גארטל
און קינסטלער בלייבט קינסטלער

א נאז א באַדניע

א נאז א פאציראַליע

אלע זינגען אין אוניסאָן מיטן וועלט־אל

איך בין דרויב, דו — אוניווערסאַל.

לאַמיר איינשטיין אין די פיינסטע אכסניות.

צווינגען יעדן אונדז מאכן אַ ווארע.

לאַמיר זיך ווינטשעווען די פריינטלעכסטע ווינטשעוואניעס:

מונטיפיורי'ס יארע און ראַטשילדס בארע

נאַר ווען עס האַלט ביים געבן

גיט ניט אַוועק קנין־מיט־מנין

סיידן אַ פאַטאַ־פאַראַט רעפּאַרטער געפינט זיך דאָ דערנעבן.

אַבער ניט דאָס צו געווינען פאַרוועט

איך זיך; ניט דאָס טו איך באַשטרעבן:

אַ געליבטע געפינט מען אין וווּ נאַר אַ בעט —

דיך זוך איך אויף אַלע שליאכן פון לעבן

נאך מארינא צוועטאיעוואס א מאַטיוו

בוידעמשטיבל, מיין פאלאץ, מיין אַרעם געצעלט
מיט זיין גאנצן פאַרמעג: מאנוסקריפטן א הויפן
פון וואָס מעגלעך פאַרלויפן זיך קען אין דער וועלט
און פון וואָס נאָר אַ מעגלעכער וועלט קען אנטלויפן

זע, שמאראגדן פון שימל אויף ווענטלעך פּיטשנאס.
ווינקלען, באַלקנס מיט שפינוועבס־אוזאַרן באהאנגען.
איך הער ברייען: ס'א ליכטיקע שיין אויף דער גאַס
נאָר דאָס מוזן זיין שאַרף איבערגעטריבענע קלאנגען.

ווי מע לעבט? אַפּט אין פריידן, גאָר אַפּטער אין ליידן.
צו אונדז קומען צופליען אין שלאָף, אויפדערוואַך,
צוגאסט מלאך און שד און דער הערשער פון ביידן,
מחמת: ווי ווייט א י ז גאָר פונעם הימל צום דאָך?

הכלל, קינדער, א בוידעמדיק כנופיהלע לצים
מיט מיין מוזע גאָר פיינטשיק אייך וועלן פאַרוויילן
בשעת איכ'ל דעם אויוון געהעריק איינהייצן,
לכבוד אייך, ליבע געסט, מיין מאַלצייט צואיילן.

„וואָס־זשעט זיין ווען ס'עט אויסגיין באַהייצונג, פּראָוויאנט?“
דעמלט בלייבט נאָך דעם דיכטער די ווערטער־מתנה,
דאָס גליקזעליק געווערק פון גאָטס גליאיקער האַנט.
הייסט, לעת־עתה באַדראַט בלויז אַ האַלבע סכּנה.

שוין לאַנגאַניק מוז פּלונג־אלמוני — פּאַרפּאַלן! —
ווי אויך זיינע קינדער אומגיין בעטלען ברויט.
און פּאַרווערט מען אונדז, דיכטער, געוויסע קווארטאלן
צירט געשימל דעם צער פּאַרשפינוועבט די נויט.

טאַמער ווערט - זשע דער דיכטער פּאַרלייט און פּאַרבאַרגט
ביזן לעצטן קונסט־קנעפל אין ווילדן געווימל
און מוז אייננעמען שטומעניש — ז'אלץ ניט געזאַרגט:
סע דאָך אַ ייִן שפּאַן אַ גאַר פּונעם דאָך ביזן הימל.

ווער ע י ע : קומט פאַר דער לעצטער סטראָפּע

זאַל פּאַסירן דעם דיכטער דערגייט גוט צום האַרץ
אַזאָ סדר־העולם, און ווילדער געטומל
איבערמאַסיק אים פייניקט — ז'נאָך אַלץ ניט קויל־שוואַרץ.

צי געשעט סע באַשלאַגט אים צומאַל אַ חלשות
פון דעם וויסטן וועלט־פירעכץ און אין דער מהומה
מוז ער הונגערן נאָך — זײַט סכנות־נפשות.

ארצינו - הארצעניו

אונדזער לאנד — דער וויפלסטער חידוש
אונדזער לאנד — ערשטער און לעצטער חידוש
אונדזער לאנד — זיסטער האַרצקלאַפּ פאַר יום־טובדיקן קידוש

מיר אָנען אין הימל זיין הייליק געזין
פילפאך זיין מין, איינציק זיין מין
ס'פולסירט אין אונדזערע טעכטער און זין

קעגן אונדזער אומקום — וואָרער קיום־טאַניק
ס'רינט אייביק פאַר אונדז מיט מילך און האָניק

ווער זאָגט אז מיר שטעקן ביים אונטערגאנג־ראַנד
ווער זאָגט ס'שטייען שונאים צווישן און דעם לאַנד
ווער זאָגט אַז אן אויסזיכט איז אונדזער שטאנד

און אויב ווי משה מוזן מיר בלייבן אויסן
און אויף גלותדיק דרויב ווערן צעשטויסן

אַפילו מיר רופן פאַרן לאַנד מיטן לאַנד אינעם לאַנד
מיר וואָס האיען מחוץ להארץ
און קושן די רוט פארן גאַלד פון פריץ

מיר שטארן אריבער די צאמיקע פלויטן
באַפארבט מיט אַדערדיק־קוועליקן רויטן
צו כאפן אַ בליק פון אונדזער לאנדס צויטן
אפילו ביי יענע וואָס פאלן פון גלות־שווערד
צאנקט זייער לעצטער וואונטש
קלאפט זייער לעצטער אַטעם
אויף אונדזער
פאר אונדזער
מיט אונדזער
אין אונדזער הייליקער ערד.

ביצה שנולדה ביום טוב

י ו ם - ט ו ב : פּעריאָד פּון אויפּלעב, סימבאָל פּון בלי — נאָר
לאו דוקאָ

גרינג ס'געמיט. ווי בלוי דער עפיר, ווי בעז-צווייט אויפן הארצן העל
און מאַגן-זעט, זעליק ווי סאָק פון אַ זיסער טרוסקאווקע,
געבורט אַנטלייזט פיינלעך דעם אויפפלאַך דערגרייכטן צופלייס
פון צווייאיק לייבנזעל
פאָרריגלט געאנקערט צעקייטלט.

ניט ווייסל באַזונדער, ניט געלכל באַזונדער,
נאָר רייף פאַרונדלט שאַלעכץ, שאַטירט ברוין, ווייס ;
קייילעך אין שיכט קייילעך, אין איינציק-אַרטיק הייטל:
איי — ניט מינדערער פון פאַזימקע, בעז, געבורט — אַ ווונדער.

מ'וועט שטענדיק טראַקטירן אין פאַליאָנטיקע ביכער
פאַר זעלבסטפאַרטיפונג און פאַר איבעררייד ביי אַ גלעזל טיי
בעת אין סעדער און גערטנער בליט אויפסניי בעער און בעז
אז ווי שטירן ווערן אויפגעדראַלט פון רויטע פלאַטערטיכער
אַזוי פאַרשאַרפט זיך אונדזער אמפּער-לוסט ביים סינטעז
פון י ו ם - ט ו ב ג ע ב ו ר ט א ו ן א י י .

ביצה שנולדה ביום - טוב

(2 - ט ע ו ו ע ר ס י ע)

מ'עט שטענדיק טראקטירן אין גראַבבייִקע ביכער
פאַר זעלבסטפאַרטיפונג און פאַר איבעררייד ביי אַ גלעזל טיי
בעת אין סעדער און גערטנער בליט אויפסניי דער בעז.
אַז: ווי שטירן ווערן אָנגעדראַלט פון רויטע פלאטערטיכער,
אַזוי: שאַרפט זיך אונדזער אמפערלוסט ביים סינטעז
פון: יום־טוב געבורט איי.

יום־טוב. — פּעריאָד און סימבאָל, נאָר לאו דוקאָ
איז דאָס געמיט גרינג ווי בלויער עפיר; ווי בעזצווייט אויפן
הארצן העל;

און מאַגנזעט, מחיה'דיק ווי סאָק פון א זיסער טרוסקאווקע.

געבורט — אַנטלייזט פיינלעך דעם פלאצפונקט דערגרייכטן צופלייס
פון צווייענדיק לייב און זעל
פארריגלט פאַראנקערט פאַרקייטלט.

איי. ניט ווייסל באַזונדער, ניט געלכל באַזונדער,
נאָר רייף פאַררונדלט שאַלעכץ, שאַטירט ברוין, ווייס;

שיכטיילעך אין שיכטיילעך, אין אן איינציק-ארטיק שאָל.
ניט מינדער פון טרוסקאווקע, בעז, געבורט — איז איי א ווונדער.

און מיט שפינוועב-סאָפיסטן, האָרשפאלטער שטודירער

מאנגלט ניט ביי יידן

אויך אין די לייבגרוילנדיקע צייטן.

זיי, די פריערדיקע ראָמאנסירער,

עטיק אויסגלעטער, גערעכטיקייט רעמאָנטירער,

האָט זעלטענער אימפּאַנירט דאָס זשאַווערן אין פּלעבעאישן פּרידן

איידער א מינדסטן אינטעלעקטועלן שוואַכפּונקט צו באַשטרייטן.

אויך איצט פליעסקעט זיך וווּ אַ דאָגמאַטישער טאַנדעטניק

אין די וויספּעס פון פּאַליטיש ברודנעם אַמפּער

בעת אויפן עקאָנאָמישן סמעטניק

ווערט געבורט יעדן פעסטטאַג ווי אייערשאַלעכץ צעטראַמפּלט.

דער בעז וועט ווייטער בליען,

מיט סאַק זיך אַנפּילן די טרוסקאווקע.

און מיר זיך ווייטער מיען.

שאַדנווינקלדיק

„מיט באַזינגנדיקע ווערטער איינצונעמען וויליקע הערצער“

(מילטאָן)

איך מיכל שאיע אידלס פון ביליזערקע
אַ העלד א שטרויענער
פאבריציר דאָס אזאָנ־אזא סאַרט טרוים־צוקערקעס

אדרבא, נעמט, טוט אַ קוק און זעיט
מיט וואָס פארא גענגעלעך אונדזער קונסט געיט:

יעדער קינסטלער אַ שטערן
(דעם אַ סטיסאק, יענעם אַ פליק)
שיסט מיט מעטעאָרן
(און „לעאַנידן“ שיסן אויף קריק)

אונדזערע ליטערארישע נאַטאבעלן
ווער אין גאטיעס און ווער אין קאלסאַנען
יעדער מיט זיינע פאַטשערקעס און קרעלן
אויפן פאראזאנג
און שלאַבעריקן שאַבלאַנעם
אַנגעפרינדלטן געקלאנג

אַמאַל מיט אַ זיפּץ און צומאַל מיט אַ גענעץ
ס'האַט ניט קיין סוף ווייל אַן אַ גרענעץ

שטומפיק דער פּראָדוקט, 'קיטש'-מעסיק אמוזאנט
ווי אַן אַרעם-מיידלס בריוו צו איר „טייערן קורטעזאנט“

מאַכט זיך אַ פּריץ דעראַביעט זיך צו עוולאַגיע
פּאַרזוכט אויסצודריקן פּילוסופּיה, זכו', אין פּאַעטישער טערמינאַלאַגיע
אַן אנדערער — מגלגל אין „קאַסמאַפּאַליטיקער“ און אויס קאַסמאַפּאַליט
(פּון אזא מיחוש באַוואַר, גאַט, און באַהיט)

ווער עס טוט זיך גאַר אַ שליידער (ניט בוכשטעבלעך עקזאַטעריש)
פּון אהרן הכהן (לויב, שטאַלץ, תּמימות, אייפּער)
צו לוי (דעם פּאַרפּייניקטן לערמאַס לערער)

ביזו ישראל סבאַ, אייביקן אסקעט, אומפּאַרענדערלעכן העדאַניסט
וואָס העשעט, ליארעמט, הרודעוועט: „וואָס זשעט זיין

„אַז משיח וועט קומען?“ — „פּון אַלעמגוטן: פּלייש און וויין!“

כל ישראל חברים! — אַלע זיינען פּריי און גלייך!

(דערוויילעזש „דאַרט וווּ די צעדער...“)

דרייט מען אויף פּאַרויס די רעדער

דרייט מען אויף צוריק די רעדער

דרייט מען אויף פּאַרויס די רעדער)

און אַרעמער ווערט אַרעם, אין רייכער ווערט רייך

און איך מיכל פעסיע־חנהס פלימעניק

אזא־נ־אזויענער

קנויט, בוצים, טייג פאר נעוואַסטענישע צאינה־וואַרעניקעס

(היינט האָט נאָך, סטאטניע, דער הימל די שטערן פאַרזיגלט
פון לעכטיקן ליילעך ווערט אַ בלינד־נקע טאַרבע)

רק בטחון! כאָטש פאַרהאַקט די טיר,

פאַרהאַקט און פאַרריגלט,

דער עמער פאַרזשאַווערט, און קאליע די קאַרבע!

— מילא: ע ר וואָס פיטערט שפאַרבער און שפערל

וועט מיך מיט טראַפֿייען פון מיין שלאַכט דערנערן

בוקעטל מיט סטענגעלעך מילד מעלאַנכאַלישע

4 צווייגלעך, 4 בלימלעך, 4 זינלעכע ציר
אין פאַרם אין אינהאַלט, גאלאנץ ווי מאניר,
דעם דרויסנס מתנה צום שטוביקן מיר,
צייט־שיבער, רוים־דריידלער.

דאָס גלאַז קוועלט מיט וואַסער. פון דאָרטן דער צוויט
צעשמייכלטער בלינצלט מיט צנועהדיקער זיט,
פעטאלן - גן־עדן אוואַריק אין שניט
וואַס שטרענגער, אַלץ איידלער.

געוועסט איך ווי זיי מיר געטאָן אַ צעבלי
מיט פולקאַמען גרינגעלן שימער און גלי
וואַלט איך דען געמאַכט שבמינדסטע באַמי
צו קוואַסיען וואַס לענגער?

ווער טוגנט פאַרמאַגט
מעט־לעת אים גענוגט;
פערפעקטקייט פאַרצוקט.

נאָר איך, גליווערשייניק, צערין און צעפליס,
פון פוסטן אין ליידיקן רק איבערגיס.

מערעזשע מיר אן באַראַט קאַנטיקסטן ריס

פון קויטיקן שטייגער —

ווען מיר קאַנפּינירט ניט, ניט עמיצער דארף

ביים אינטואיטירן חלפישן שארף

דאָס צימבלען און רימפלען אויף ציטרע און הארף

ביז „דרייצן אַ זייגער“.

אויפגעריסענער זיגל

מכתב לירידי המפורסם מר' שמואל יונתן
סעם: דזשאנסאן בלע"ז

אין אַט די פירקאַנטיקע אותיות שיקט דיר אַ גרוס אַ וועלק שפראַצל ביי
אַ צעבראַכענעם פארקאן אין אַ גראַ ווינקל
גערירט האַט מיך (דו מענטש, דו ציטעריקער גערוו, דו אויסגעשטרעקטע
דלאַניע; טשערעפ גע'ניזוק'טער, ממשות'דיק פון היינט אַדאנק דעם
גוטנבערגער יאַהאן גענדזנפליישס מאַכינאַציע'מח) דיין קוויטל, 'פון דיין
שפראַך דער אומענדלעכער חן, צו דיין אשת-חיל'דיקער מאמען:

„טייערע געאכפערטע מוטער,

דיין שלאַפזיין קרענקט מיך איבערמאַסיק, מער ווי כ'האַב
חשק דיר מיטצוטיילן, איך האַלט ניט אַז ביסט ניט ראוי
אַנצוגעגענען דעם טויט, איך ווייס פאַרט ניט ווי טראַגט מען
איבער דעם געדאנק פון צו פאַרלירן דיך, זע, טו אַלץ פאַר
זיך וואָס ביסט אימשטאַנד, עס וויפל קענסט נאָר פאַרדייען.
איך בין אַפט מתפלל פאַר דיר, טאָ טו דו תפילה פאַר מיר.
כ'האַב גאַרניט צוצוגעבן צום לעצטן בריוו.

איך פאַרבלייב, טייערע טייערע מוטער

דיין געהאַרזאָמער זון“

(ווען איך בין קראַנק געווען, ניט איצט געדאַכט, האָב איך מיינע ליידן
נאָך ווי ס'איז געקאָנט איבערטראָגן. נאָר אירע יסורים זיינען פאַר מיר
געווען אומבאַגרייפבאַר שווער. דערהויפּט צוזעענדיק ווי זי שטרענגט
זיך אָן מיט אַלע כוחות צו באַהאַלטן איר צער.

דו, הויכגעשעצטער סעם: דזשאַנסאָן, ווייסט, גאַנץ פּריקרע קומט אויס
פירצוברענגען ס'היימישע בינטל צרות. מען ווייסט אָבער פאַרט בלויז
וואָס די אייגענע הינטישע הויט האַלט איינגעליאַמעוועט — ביז
מען דערדענקט זיך;

כ'האַב אַמאָל ליב געהאַט אַ מיידל. זי מיך — ניט.

אַזויפיל טרערן האָב איך צעגאַסן (יוגנט!) געטראָפן פון אומגליק.

אַ צייט גענומען אויסצוגעפינען אַז:

“ נ י ט ל י ב ע — נ י י ע ר ט ל י ר ע ! ”

און שפעטערבאלד, אין אייביקן אָנגעדענק, פאַרגעסן אין שאַדנווינקל.
דערפון איז אַפצולערנען אַז די מבול'ס טרערן זענען בלויז געווען
רעפּלעקסן.

ווערטלאָז ווי אַ מאַניפעסטאַציע פון אמת'ן קלאַג, טרויער און
האַרצווייטיק.

אַבער דאַס וואָרט, דער געדאַנק — דיין געשייט
וואָרט צו דיין מוטער; מיין דערצאָרנטער

געדאַנק וועגן אירע יסורים: זיי בלייבן אומפאַרגעגלעך)

ס'דערמאָנט מיר ליינענדיק דיין האַרצציטער „פאַר וועמען. פאַר
קיינעם“

אַז „שאַץ און שאַצבארע ווערטער דארפן גיין אינײַנעם“.

„צו ריידן מיט די קלוגע און עסן מיט די רייכע“
גילט אויף העלפט איצט ווען מחות צאָלן צינז צו בייכער

סאַראַ כאַפּ פון דיין צייט צו מיינער
ווען האפט פון וואָרט האָט ווערט אַ שבועה ביי ציגיינער

אַ פאַרברעך איצט סיסטעמאַטיש „פאַר זיך פּילאַזאָפּירן“
וואָדען? צווישן מענגעס פּיציקע מוז אַ גרויסע זיך פאַרלירן

איצט ריטשעט איטלעך ביסל גערעכטיק בלוט
נאָך טאט און אומטאט פון אלץ וואָס טויט און טוט

און איך האָב אזא מיאוס'ע טבע

קוים ווערט מיר ענגלעך אין היסטעריש היסטאָרישן היינט
פאַרשליאַנדרע'ך גיכגעשווינט אין די פאַרפוטשעוועטע רייכן פון מייז
זיידן

און מחמת ער האָט שטארק געשווינט גאָטס וואָרט און ניט געשווינט
גאָטס פיינט

ריכט איך זיך אים אַנצוטערעפן (ווי קום א י ד אַהיז!?) אין ליכטיקן
גן - עדן

טרעפן זיך מיט דיר אין אַ קינסטלער־שאַצער־שער פּערספּעקטיוו
האַרציקט מיך דיר וואַגן ראַפּסאַדירן אַטדעם לויז־ריטמדיקן בריוו
כ'האַלט ניט אַן עולם ומלואו — פאַרוואָר, בין צו ווייט
פון דיין „הבל הבלים פון מענטשלעכע באַגערן“ ווי פון יעדער
אַנדער דיין אַפֿ־געהאַטער איילבירטיקייט

פול מיט עמאַציע, ביסט דאָך ניט געווען אַן האַרץ
בריליאַנט, און פאַרט מיט אינטעלעקט
און כאַטש פּאַליטיש שוואַרץ
האַסטו (אַ סוד זאָל עס בלייבן!) מיין גרויס רעשפּעקט

דיין דור האַסטו היפש און לייטיש געלעסטערט
נאָר וואָס באַשטייט „האַק“ ווערסוס „שלייף און פּליר“?
„די איצטיקע צייט איז אַ שאַרף פון אַ מעסער
פאַר דעם וואָס קעמפט קעגן איר“

דיך פּרייט שוין מער ניט באַסוועלס אַ פאַרצייל
פאַרהילט פון דיר דער סדר פון יאַר־פאַרגאַנג נאָך יאַר
האַסטו, פּראַווענדיק וואַזשנע שטיק, אַנגעוויירן די מרת טרייל
און זי — איר לויטן און שור־הבור

כ'מיין ניט „מאַן, ווייב“ ווי כ'מיין — אַטמאַספּער
געוואַקסן אַ בלום און געהויכט אַרָאָמאַט

אַ וועלט אַ פּאַנטאָזם אַ טאַט אַ כּימער
געדייט נאָך די וועלט? ווירקט אלץ נאָך די טאַט?

אַ ברכה צעטרענצלט אויף דיכטערש געוועב
זעטיק ס'געמיט ווי דעם הונגער דאָס ברויט
— — — צוריק צו דער נאַרם פון לויב ליב לעב
ווי זיס איז אַנען אז ווי גרוילט דער טויט

פאַר יעדן בלימל אַ פייגלס זינגעוודיקער האַלדז
פאַר יעדן כּזית אַ שטשעפקעלע זאלץ

נאַר: אַסור צי ס'לוינט זיך טרייבן קאַטאַוועס
מיט גרילץ און גרעפץ און צעיושעטע וואַרגעס
ווי מיר זוכן צואיילן ביאת מלאַך המות
מיט געמעל שניצערײַ מאַנפּלעזיר מאַניפּאַרגעס

וויפל פּלויטן און ראַגאַטקעס גנבנדיקער טראַט פאַרצערט
ביז אַ לעבן־רעקאָרד ווערט ווי ג'וואַנט־באיקע אויסגעריבן
ערשט — האַט אַ בלינדינקער געזען, אין געאײל
אַ טויבער נאָכדעם פון עדות פאַלשינקע גיך־גיך געהערט
און לסוף ווייסט קינד־און־קייט פונדעם — ווייל:
אין ספרים איז עס קלאַר ווי רעטעך־לעמעשקע פאַרשריבן

דער אבעליסם

If the red slayer thinks he slays
Or if the slain thinks he's slain
They know not well the subtle ways
I keep and pass and turn again
"Brahma", Emerson

1

ווען אלץ אַרום הענגט אויף אַ ציטער
געשאַטנט אין אַ שאַרלעך אַטמאָספּער
ווי אַ נפש צימבלט אַ זומזענדיקע זיטער
אַ נפש באַמבלט זיך מיט טעכניק געניטער
פלאַטערט וועלק אַן פּוכיק געפּליטער
די אויגן שפיגלען אַפּ שפיצאַסט און עפעמער
דער קויט־האר, ברויט - געביטער

2

(צומאָל זיין שעפּעריש, אַפּנייגט מען זיך פּון געדאַנק צו שאַפּן)
Pour arriver à Dieu, il faut détourner de Dieu

אויבערנארן, שקלאפן גאפן
ציען העלדזער גלייך זשיראַפן

און ווערטליך פיפפאפן

חכמים אויף צו זאגן: נארענים שא - געשוויגן
אין צווישטרייט אנטצווייט זיך ניט דער ליגן
(איז כאטש דא א בארג ווו זיך אנטצושלאגן אין אמת?
אויף די אלע פריידן באהילפיק אונדז אין רעסטאוורירן
באהילפיק אונדז צו פארלירן?
טרינקען בראנטוויין און זיך אַנקוקן אין בראנשפיגל?
ליטעראַטור איז אַפט ניט פאַרשפיגל נאָר אַפּשפיגל).

3

אן אַפקומעניש:
פאַרשווינדן ז'אויך קיין עסק נישט
אודאי וויל אונדזער מין ניט אייננעמען פען־קריך שטומעניש
דער שטויב פון אונדזער וואָרט פאַרווייט די נויט־צויט טריט.

4

שיפלעך ספראוואדיען באַרזשעס געלאָדן מיט פידליסמיק.
שושען ס'קלאַנגיק האַבנגוטס האַריזאָנטאל אַוועק
פון ברעג פאַרבלאַסערט אין וואַסער. אין נאַסער שטויַן־מוזיק
שוימט מיט שימער, פרינדלט פראַכט. כ'שפיי מיט בלוט, שפיי קלעק.

אני הגבר מי דערמיט זיך טיילווייז טישען —
 אז וואויל און וויי מיר, פילגארנישטיקן אַנאַנים! —
 וואָס רויט־טויט מיך טוט וואולגאר פּרילישען
 בעת איך, „סוב רָאָזאַ“, פּליאַסקע אים.

סאַנעט

(לויט רוסישן אַריגינאַל. אווטאָרס נאָמען, ליידער, פאַרלוירן)

ווי וואָלט איך זיך דעם ווינטערטאָג געבאָדן
אין ים פון שטראַלן ס'אַנבליק איר צעשטראַלט;
די זוּיבערקראַפט, וואָס פון איר וועזן קוואַלט,
געשלונגען, און אַזוי מיין האַפט אַנלאָדן.

כ'וואָלט שפּילן זיך אין צאָם פון צויבערציין
צוויירייען - וואַכיק הינטער ליפּנטאַלן;
מיט מיינע פינגער וואָלט איך קריפּטיש מאַלן
אין איר געמיט געמעלן פון אויפגיין.

ערשט דעמלט, קריק זיך טובלען אין שוואַרצאַפּלען
באַזוימט פון וויע-מאָך; פאַרשייטערהייט
אין ליבן וועזן; אירס — אַ רויזנבייט —
אומשמייען; רעכט געניסן; זיך צעדראַפּלען.

דערנאָך, אין באַדטוך פון איר האַרצעפּלעכט,
זיך הילן און אויסלאָדן דאָרט די נעכט.

דער דעמער

א

דער דעמער, אומטוגנטהאפט, אומעטיק געוועב, באַזוימט מיט
קודלעוואטע פרענו פון שליים און שימל,
איז קאפאבל אַנצויאָגן ארץ־און־בליי צעשמעלצטן שווערמוט אויף דער
אייזנסטער פסיכיק;

דאָך בלויז אַן אויפגעטויכט צעפינקלט מונטער שטערנדל אין אַלע געטאָ־
מענטשנס, אַלע לייטנס געטערס הימל
רעסטאוורירט אייך ציטעריק, צוטרויאיק, אַן אדעקוואט געפיל פון דער
אָפגעלעבטסטער פרישסטער באַבע־מעשה: גליק.

מיין דעמער, זונדערלינג, מעת־לעת געמעסיקטער און פיינלעכער
פאַרפירער, אַהיים־אַפפירער, מלאַי און אויסגעשפיגן.
שוואַרצט זיך דרויסנארויס, האַרביק ווי אַ גרענעץ־גנבֿער; און לויכט
— אַ פעטע מומע, נחת־דיק געפרעגלט, פערלשייניק — צוריק
צו מיר אַריין;

דער דרויסן, יעדע שוואַרצקייט נאכטיק אויפבאַוואַרט, שיקט מיר זיין
גרויס געהיימנישדיק אומהיימלעך פאַרגעניגן,
און איך אים — אומגערן דיסקאַנטירנדיק זיין וואַר־סאַרשפּראַכן,
שטערן־היעראַגליפירטן וועקסל — מיין יאָמערלעכן פּיין.

און ביידע: ער און איך (און שווארץ און ווייס, און רויט און טויט)
גלגולים פון אַנטאגאניסטישע סטאטיסטן, יאָגן
ווי אויסמושטירטע האַלב־פּאַריאַצטע פּונקציאָנערן, אין אונדזער טואונג,
ניט פארשטייענדיק
הלמאי אַטדער, קיינמאָל ניט צוריק צו כאפן אויף קיין כישוף־ווענטקע'
א י צ ט באַשערט אנגסטן, גורמ'ט פּלאַגן
און אַ רגע שפּעטער: אַלדאָסגוטס וואָס וויגקיןדער (קאָן זיין),
פּאַרסיוואַל־נאָך־דער־פרווו (מסתם) און טיף־באַזעלטע (זעלטנ־
ווייז) דערשיטערט: גליק.

ב

כ'וועל מיט גאָטס צודרינגלעך אַל־סופּרעמער הילף אויפהויפן אַלע
מדבר־צערנדיקע זאמדן און טאבון - דערצערנדיקע זאָמען
און אין זייער קרישליקער צעברעקלטיקייט, אַ פּראַ־אָדם, אַ רייטער פון
מיין פּערד פּאַראַטענער, זיך טיף באַזעצן.
ביז דער העכסטער שטופּע פון דינאמיש פּראַגרעסיווער שליוון־
בויערשער טעכניק וועל איך פּאַרהאלמעווען די זיבן סווערענע,
געאָגראַפיש - אַפּישירטע ימים
און אויף זיי, געצאָמטע, מיין מעסמעריום אונטערוואַרפענע, פּאַרוואַרפן
די געדיכטסטע, אין מיין וואַרשטאט באַדאכט באַזאכט
געשפּינטע, נעצן.

די פוסטע, בעל־דברס קרוינאָרט, באַלדורס קרוינלאַנד, וועט זיך קרויזן
אַרום מיר מיט איר אומפּרוכטבאַרקייט, און בלאסערן
און בליאקעווען, מיט זון צוהילף און מדבר־אייגנשאַפּטלעך, די
טהאומאטורגיש העליקסטע קאַלירן.
און מיט די שוים־געוועלן (וואָס וועלן עס ניט וועלן) פון אַלע
זידנדיקע, מיך צו יעדער צייט פאַרשרייענדיקע, וואָסערן
וועל איך מיט גאַטס - נאָר - הילף, להכעיס בעל־זובעס שטער,
געמיטלעך אַ געשפרעך (איך: סאַלאַ — אַבליגאַטאַ: זיי) פאַר־
פירן.

קיינער פון די אָפּטריניקע, אַנוועזנד ווען ניט נויטיק, ט'ניט אָנען אז
אַט און פונקט און דאָ צעפלאטערט און צערוישט
האַט זיך געהעשעט אין לעקישעוואַטער מי אַ האַרץ, אַ זידנדיקער מאַטאַר
פון אַ פאַרזאָטענער מאַשין, מיט זעלטענע פאַרלאנגען,
לסוף צו לאָזן ווי מען לאָזט אויף קיין באַראַט, אומאַפּרעגעריש,
אַנטגילטיק, שטאַרק אַנטוישט
זיך ליידיקן באַהיטלאָז אויסגעשאַטענע, נאַכלעסיק צעטראַטענע,
כאַטש ווונדערלעך געראַטענע, גערייפּטע זאנגען.

לייגט ניט צו, (ווייל ס'עט ניט העלפן) קיין מאַגער הינדלס פעדערל
צו מיין פרעג־צייכן - סטאַרטשנדיקער נאָז!
ס'נאַרט אייך ניט, ווי ס'נערט מיין גוף ניט מער. מיין פּלוצים באַנ־
קראַטירטער אַטעם!

פארזאמלט צו מיינע אורעלטערן, בין איך אַוועק פון דאנען ווי אַ האַז
וואָס ווי ער שאַלט און וואלט און 'שרעקט די גענדז', שרעקט ער זיך סך־
הכל פאַר אַ מינדסטן שאַטן.

סאַנעט

די פרייד קער אונדזער דור אָן אַ שטיפקינד.
דער דור ראצט מיט אַ קאנטשיק פון בעטאָן,
יאָגט פרידלעכקייט דורך קרעציקן סקאדראָן
אין שיין פון העלערליכטער — מידט זיך בלינד
פאַר יעדער בלודנער שאַף, געמיטלעך רינד;
וועבט גורל־אומגליק גלייך פון אָנהייב־אָן
און מ'דאַרף גאַר גאַרניט וויסן וואָס צו טאָן
אבי צו דארבן אלץ מיט דארבערס זינד.

דער תכלית באַמבארדירט אין אומגליק־שטייג
זיך גופא, ערשטנס; צווייטנס, אַלץ וואָס לעבט.
דער מלאַך־המות, אומווערדס טשיטשיסבעי,
בשפע מאַכט חיונה — און אַ שווייג.
דער יאָמער וואַקסט מיט יעדן קלאנג פאַרוועבט.
דער עלנט שטייגט מיט יעדן האַנס געקריי.

דער טויט איז אן אויסוועג

„דער טויט איז אן אויסוועג פון וואַס־סאָרא צושטאנד
„נאַר צושטאנד פון וואנען קיין אויסוועג זײַט אַ *
איצט, בקיאים, חריפים, זעמיר בלויז אימשטאנד
זיך לויזן אין פינצטער מערכהקער שעה.

לאָמיר פאַרקריצן די ציין און ניט מרעיש
עולם זיין מיט אונדזער קלעמיקן וויי
אַלץ איז פוסט פריוואַל און נאַריש
און האָט ניט ווערט קיין אויסגעבלאָזן איי.

אַ באַק געפייניקט פון אַ טשעריק
דער יאכנפלאסטער — קיין פעולה
אַ פאַלק געבייטשט פון אומגליק
פאַרמיטן קומען די גאולה!

*) "смерть — выход в любом положеньи, но положенье, где выхода нет".

Илья Сельвинский «Уляляевщина».

פאַרכט ניט מער די היץ פון זומער
ניט ווינטערס שטורמיקן ווירוואר
האַסט דורכגעשטופט ס'באַשערטע קומער
איצט טראָג זיך אַפּ און קריג דיין שכר

פארן רייכנס צאָרן ביסט אימדערשראַקן
דארפסט קיין צודעק מער, קיין זופ, קיין בראָקן.

אויף שטענדיק אנשלאסן

צווישן שפרינגענדיקע ראצן
און אומשמייענדיקע מייז
שפילט אין חרובע פאלאצן
די קאץ אויף פיר טייז

(האָב דערבליקט אמאָל אַ מויז
גריזשען אותיות אין אַ סידור
אין בילזערקער טריסקער קלויז
וואוהיין איך קער און ווענד זיך ווידער)

זינגט, אימפולסן איינגעטוליעט.
זינגט פון אייביקן גענעזן
און צעהוילט זיך, ווילד צעהוליעט
אין דער טבעס וועזן

אַ $1/3$ דריבן, אַ $1/3$ נערוון, אַ $1/3$ בלוטדרוק
נערט דעם האס אין דארבערס פאַנטאַזיע.
איצט רייפט אויף דער ליבשאַפטס באַשטאַנדטיילן אַ קוק:
אַ $1/3$ מיאַפיע, אַ $1/3$ האַלוצינאַציע, אַ $1/3$ אפאזיע

פֿאַרשטעלונגס־קראַפֿט פֿאַראַיידלט די חושים
די חושים צעפלאמען דעם מוח

איי־איי, פֿאַסטום! די יאָרן פליען
אוי־וויי, פעסטון! די יאָרן שווינדן
וויפל מיר זאָלן זיך נישט מיען
וועט ס'פֿייער מער זיך ניט אָנצינדן

איך, ווען מיין קריזש איז פון טונגסטן שטאַל
כ'האַ'ניט קיין רינדער, ניט קיין שעפסן
קרעדאַ: אין דעם מיף ישראל
דוביטאַ: אין ניט־יידישע עפעסן

טאַ גייט אייך, הימלען, אייער ענדלאָזן דרך
איך וועל זיך טאַפֿטשען אין מיינע כזיתלעך וועגן
ביז מיין לעבן וועט נידערזינקען ווי קורח
און מיין זעל זיך צוריקלאַמערן אין אייערע ברעגן

לאַנג־לאַנג באַוואַכט, אַרומגעפאדיעט
גענוג געווען ס'געהיטס, אי היטער
ביז צום רייכן גערעטעניש זאנאדיעט
זיך דער וויסטער שניטער

אזוי לאנג היט מען פלייש און ביין
ביז ס'באוואכטע ווערט ס'גענארטע אליין

נון, ער אבער ווארט ניט אויף קיינע אַוואַציעס
און קומט ניט „אין מופטי“ און ניט אין דער אַפן
און אַן שום איבערגעשפיצטע אַסאַסיאַציעס
ווערט מען ביי אים שוין אויף שטענדיק אַנשלאַפן
און קומען קומט ער שבת־ראַפטום
מיט כריפ און ווערג אויף זיין גליווער־וועג באַגלייט
און אין דער רעכטער צייט — דער וואַטלמאַכער כאַפּט אים —
גלייכט ער אויס די דיכאַטאַמיע צווישן אייך און אייביקייט

„יתגרל ויתקדש האדם העברי“

(י. ה. ברנר)

באפאנצערט אין פחד, שוינלאַז פון נויט,
פאַרשפינוועבט אין נעצן פון קלאַגיקער צויט,
דערציטערט פאַר קיום, זיין שפע און פרייד
שפינט האַמאַ סאַפיענס מיט מי און לייד
אַן מינדסטן מיטלייד, זיין שיקזאליק קבורת־חמור.
זשאווער פון שטאַל און אייזן, געשטאַנק פון טכור,
האַפט פון נעגאַטיוון, אומווערט פון אומקרויט
נערט אים, צערט אים ביזן דערקייקלען צום פלויט.
פון אַלע שקראפלען, מידע טעותים וואָס ער שאַפט
מוז אַרויסטויכן אויסלייז, פאַרטיליקונג־קראפט,
וואָס וועט אים פאַרדייען, בייקומען עלעהיי אַ גיפט.
אַנטגילטיקער עיפוש לויערט און הויערט צעטריפט
אויף אַלע באַראַטן וואָס העקלען זיין קלאַגיקע צויט
און צינדן און לעשן ס'געמאַך אין גבול פון זיין הויט.
נאַר דו, געלייטערט און געזאַלבט דורך אומענדלעך פיון,
זאַלט, יידמענטש, לעולם, דערהויבן און געהייליקט זיין.

”מערקווירדיק וואָרהאפט איז די מאַכט פון סוף”

און דער בלויער טייך רינט בלוי
נאָר דאָס רויטע בלוט רינט רויט.
רינט, פליסט, רינט.

גוט ווען ס'רינטפליסט אין פאַרמאַכטע אַדערן,
אין די געדיכט־טונקלע רערן אין לייב
אַנגעליינט אויף גרין גראַז
אין לייב אַנגעליינט אויף לייב.

צעעפנט די רויטפליסיקע שליוון.
לאַזט זיי פריי מיט שרויט,
מיט האמער, מיט פלומפע שווערע זאכן,
שפריצן זיי ווילקירלעך און וויסטיקן דאָס לעבן
מיסטיקן שטאַט, פעלד, טאַל, פלוין,
מאכן שווייגיקע קעלבער שטוינען
אין זייער אַנמאַכט, וויסט געפרעפּל.

ערד זאַפט־איינ אַלט בלוט
נאָר יונג רויט בלוט

רינט רויט אויפסניי אין יונגע עלאסטישע רערן
צעקנאָדערטע אָדערן, פּאַרעלטערט בלוט
שוואַרץ לייב, טונקלער גורל

קייס דורכזיכטיק אין יעדן טראָפּן רויט
ווי וואסערשושק, ווי וואסערפליעסק
ווי פערל געשייניקט אין דעם צעשטראַלטן נימב
פון הימלס ציטערשפילקע —
— זון

קוניע כוואסקל

ווען קוניע כוואסקל איז אין הימל ארויף
איז אים מלאך מכאל געקומען אַקעגן
אים אַפגעשטעקט אַ ברייטן „שלום עליכם“
און אויף דער וועלט זיך גענומען נאַכפרעגן

„ס'מאַכט אַ ייד? ס'הערט זיך ביי אייך?
„געבראַכט מיט זיך אַ פעקל מצוות אויבנאַן?
„אלא ניט, קוניע, האַסטו דיך ניט פאַרנומען
„אין דער רעכטער זייט ביים אַנווייז פון שלאמבאן“

קוניע כוואסקל באַקוקט זיך. פון אַלע זייטן
זעט ער יידן מיט בערד אין אטלעס באַקליידט
זיי זיצן געמיטלעך און שמועסן סטאַטעטשנע
די לופט אַרום געבאַדן אין אומשטערבלעכקייט

„וועמען זעסטו, קוניע?“ פּרעגט דער זקן דער מלאך,
„וויילסטו אפשר זען אַדם הראשון אַדער משה רבינו?
„ביסט מסתם טשיקאוו אַ קוק טאַן אויף אהרן הכהן.
„מוטער שרה צי רחל אַדער אַלע אבות און אימיהות אינאיינעם?“

אָבער קוֹניע כּוואַסקל באַאויגט אַלץ ווי אַ פּויער אין שטאַטגאס
איבערראשט פון ארום, אויגאנעס אויפגעריסן פון גרויס וואונדער
ער זעט גאַרניט ניט און זעט דאָך אלצדינג
זעענדיק אַלעמען און באַגערנדיק צו זען אלץ באַזונדער
„מיין טאטן...“ שטאַמלט קוֹניע מיט ישובניקס געמיט

די הענט פון זשאן - מארי

רענבא. איבערגעזעצט ממש ווערטערלעך פון לייאנעל
אייבעלס ענגלישער איבערזעצונג אין „פארטיוואן
דיוויו“, נומער דריי, פריילינג, ז. 76, 1989

דאָס זענען די הענט פון זשאן־מארי,
דאָס זענען די הענט פון זשאן, ניט פון זשאנא —
דאָס זענען טונקלע הענט, סודותפולע,
און מעכטיקע, און געלברוין ווי זומער.

ווי אַזוי זענען די הענט פון זשאן־מארי
אַפגעברענט געוואָרן ביז צו אַ וואונדערלעך ברונעט?
אין סארא קאסמעטישע ימים האָבן זיי געטויכט?
פון סארא טונקלע סאזשעלקעס זענען פאַרבשטאַפן דרענירט געוואָרן?

זענען זיי געשוואומען דורך באַרבאַרישע הימלען
מיט ווייכע רודער־שטרייך פון חנעוודיקע קני?
האָבן זיי געקייקלט און געקייקלט ציגארן,
באַהאַנדלט דראסטישע דימענטן?

אויף די ווארעמע בריסט פון מאדאָנעס
האַבן זיי געבלעזלט גילדענע בלומען
דאָס בלוט פון בעלאַדאָנעס שלאָפּט זיכער
און פולסירט אין זייערע דלאַניעס.

יעגערינס פון צוויי-פליגלדיקע מינים?
עקספערימענטירערינס פון אווראַרעס
פאַר דעם אינדיגאַ פון נעקטארן?
האַבן זיי געדינט ווי פלעשעלעך פאַר גיפטן?

אַ, סארא אייביקער חלום האָט זיי פאַרכאַפּט
מיט זאָנדערבארע פּאנדיקולאַציעס?
סאַרא קיינמאַל-ניט-געפּאנגענער חלום פון אזיעס,
פון אינוואזיעס, כאנען, ציונס?

האַבן זיי אפשר געוואשן און געפּראטשט
די מייטקעלעך פון זניקעס?
ניין, די הענט האָבן ניט פאַרקויפט קיין געטשקעס,
וואוילגערוך, פייגן, מאראנצן!

דאָס זיינען נישט קיין קאַנגעניאלע פינגער
ווי אַ מאַנכער אַרבעטאַרערינס, אַנגעדראַלן, רוי,
גוט פאַר וויטיען-זיך — ווי באַהיטזאַם
זיי זאָלן ניט זיין לאקירט אין סמאַלע

דאָס זענען די הענט פון זשאַן־מאָרי
געמאַכט לשם ביינער־ברעכן, מאַכן סיניאקעס,
צו שפאלטן רוקנביינער און שוואַרצע שאַרבנס,
ווי מאַשינעס אַט־אָזוי פינקטלעך.

קאַרבאַנירנדיק ווי אווונס
אַוועקרייסנדיק און שטורמענדיק שוידערונגען
זינגט זייער פלייש די סודות
ריטמירט פון דער מאַרסעליעזע!

די הענט וועלן נעמען אייערע איידעלע
ווייסע עלנבויגנס, מיינע דאַמען, אין זייערע הענט!
זיי זיינען דערשטיקערנס, זיי עקזאַלטירן
ווי אַטעלאָס ביי אייערע העלדזער!

גלימצערנדיק, הערשעריש
אין זייערע עקסקוויזיטע פינגער־געלענקן,
פלעקן זונליכט געזעצט ווי רובינען
שרעקן אָפּ משוגעים, אַנטציקן קינדער.

הענט געברוינטע, ניקאַטינטע
פון העפטיקע בריסט, רויכערנדיקע ליפּן,
פון די ליידנשאַפטלעכע, גרינגהאַרציקע
רעוואָלטירנדיקע פאַריזשער מענער!

אמאל זיינען זיי געווען וואונדערלעך בלייך —
ווען די זון פון ליבע האט אראפגעקוקט
איבער די אומזיכערע באריקאדן
און האט באלויכטן דאס בראנז פון די קאראבינערן

אך, צומאל הייליקע הענט,
ביי אייערע האנט-געלענקן, וואו אונדזערע ליפן
שעפטשען מיט פארצווייפלונג און שטאלץ
א קייט פון קלאר-געהעקלטע געשרייען

צומאל, הייליקע הענט, חלומען מיר
אז ניט טויט און ניט געשיכטע
קען אוועקבלוטיקן אן איינציק זומער-שפרענקעלע פון
אייערע פולקאמע פינגער, דערשעפט פון בלוט.

ראבערט פרוטץ: די פאמפע וואָס האָט מער קיין פיפס ניט געטאָן

דער אויבערהויפטמארשאל איז עס געווען
וואָס האָט בכבודו ועצמו צוגעזען
ווי מען ראמט און שייערט דעם קייסערס הויז,
ווי מען לאָזט קיין ווינקעלע ניט אויס
צום קנס-מאָל פון קייסערס טעכטערל
וואָס גייט אום אויפגעלייגט און זאָגט מיט אַ געלעכטערל:
„איבער דיל און טרעפּ, באַנק און טיש
„מיט בעזעס, לאנטוך, פלעדערוויש —
„איר דינער און דינסטן! לעבעדיק, פריש!
„קיין שטויבל, קיין שפינוועב זאָל ערגעץ ניט בלייבן!
„ס'מיסט אַרויסטראַגן, די פליגן אַרויסטרייבן!
„קיין קלאפּ ניט טאָן זאָל אַ פאַרטקע, אַ טיר —
„אַלצדינג אויף מאַיעסטעטישן מאניר.
„דערהויפט פאַרלאנג איך פון היינט אָן
„זאָל די פאמפע מער קיין פיפס ניט טאָן —
„איר הערט? די פאמפע —
„איר הערט? די פאמפע —
„די פאמפע — איר הערט? — זאָל קיין פיפס ניט טאָן.“

אָט זעט נאָר דאָ, טוט אַ קוק, אדרבא,
סע ניט גערייניקט, סע בלויז געשקראבעט!
וואָס גרילצט אַ-דאָרט? — אַ, שאנד און שמאך,
און פונקט ביים קייסערס שלאָפגעמאָך!
יעדן פרימאָרגן ווען דער זייגער שלאָגט פיר
פילט - אָן דער לאַקאי דעם עמער ביים טיר
און ווי ער פאַמפעט וואסער פון ברונען
הערט זיך אַ פייפן, הערט זיך אַ זשומען,
אַ קוויטש און אַ פישטש, נאָר אַזוי באַטריבט
ווי פון אַ קאָטער וואָס איז פאַרליבט!
אַן ענין אַ ביסל, ס'מוז נעמען אַ סוף;
אַט אַזוי צעשטערן דעם קייסערס שלאָף?
אי דאָס דעם מאָרגנשלאָף. דו זענד - א - וועסטע,
פון יעדן שלאָף דער סאמע בעסטער!
גיך, באַרשט און זייף און אויל און שמירעכץ
און מאַכט אַ סוף צו אזא מין פירעכץ.
זאָמיר אַלע אַזוי לעבן אַז פון איצט אָן
וועט די פאַמפע מער קיין פיפס ניט טאָן
— אזעכער, די פאַמפע —
— אזעכער, די פאַמפע —
די פאַמפע ט'אזעכער אַ פיפס מער ניט טאָן.

איינעראליין אין גרויסן הויף
 שטייט דער קייסער צומאָרגנס אויף
 און ער וואָס איז שטענדיק מילד און גוט —
 אַ חיה־רעה איז איצט אין ערגסטן מוט!
 אומזיסט פאַר אים געדעקט דעם טיש,
 אַז ס'שמעקט אים גאַר קיין מאכל נישט!
 ער ברומט און זשיפעט, פול מיט פאַרדראָס —
 און ווייס דאָך אליין גאַר ניט פאַרוואָס!
 און לייגט זיך קריק אין בעט און וואַכט
 און בורטשעט און שילט־זיך די גאַנץ לאַנגע נאַכט.
 נאָר ווען פיר פאַרטאָג שוין ענדלעך שלאָגט
 און דער לאַקאי דאָס וואָסער טראָגט
 גיט דער קייסער, אין בעט, זיך אַ דריי און אַ קער
 און שיסט־אויס: „די פאַמפע פּיפסט שוין ניט מער!
 „אוי סטייטש, די פאַמפע —
 „אוי גוואַלד, די פאַמפע —
 „די פאַמפע — — אן עוולה — — פּיפסט שוין ניט מער.“

אַזוי גייען די טעג, זעקס, זיבן און אַכט.
 דעם קייסערס פנים — שוואַרץ ווי די נאַכט.
 אַט קומט אים אַ וואַרט אויף דער צונג — און אויס:
 ס'בלייבט שטעקן אין קעל און קען ניט אַרויס.

די גאַנצע שטאַטסמאַשין האָט זיך אָפּגעשטעלט:
 דער קייסער וויל ניט הערן פון קיין זאך אין דער וועלט.
 די פרינצעסין, די טאָכטער, רייבט האַנט אין האַנט,
 דער איידעם שטייט, בלייך ווי די וואַנט,
 סע וויינט און קלאַגט דאָס גאַנצע לאַנד
 ביז מיטן ניינטן טאָגס אויפשטייגן
 ברעכט פּלוצים דער קייסער זיין טשיקאוו שטילשווייגן
 און מורמלט אַרויס: „מממ... ניימאָדנע זאכן...
 „יונגוואַרג... טויג אפילו ניט עפעס צורעכט צו מאַכן —
 „ניט צום שלאָפן ביינאַכט... אַלצדינג איז קאַפּויר —
 די פאַמפע, עהע! — זי פיפסט שוין ניט מער!
 „די זיסנקע פאַמפע —
 „די טייערע פאַמפע —
 „מיין פאַמפע — אַן אומגליק! זי פיפסט גאָר ניט מער.“
 און קוים נאָר דערהערט מען דעם קייסערס אַ וואָרט —
 דער הויפּמאַרשאַל — פּוץ! איז אויף פון אָרט,
 נאָך אים די סוויטע אין מושטירטע רייזן —
 דער גאַנצער פּאלאַץ פון גרויס ביז קליין,
 מיט בערשטלעך, קראַצערס פון יעדן סאַרט,
 דער נוצט די פינגער, און דער די באַרד,
 און ווישט און קראַצט און שאַרט און נאַגט

און רייבט און צירט און דרייט און יאָגט
 די צוואַנג און שטאַנג וואָס די פּאַמפּע טראָגט!
 אַט־אַט און ס'שאַלט אַרויס ס'געזאַנג — —
 אָבער נישט! קיין פיפּס, קיין מינדסטער קלאַנג.
 די פּאַמפּע פּאַמפּעט — נאָר אַזוי שטיל און זאַכט
 ווי הירשנטריט אין אַן אויסגעשטערנטער נאַכט,
 ווי לבנה־שטראַלן אויפן גלאַטן ים —
 אומזיסט! — פון דער פּאַמפּע, אַ פיפּס אָן טעם,
 בליץ און דונער —
 יאָמער און קלאַג —
 פון דער פּאַרדאַמטער פּאַמפּע — אַ פיפּס אָן טעם.
 און ווי דער קייסער ווערט — גאַט אים בענטש! —
 מיט יעדן טאַג אַלץ מער אויסמענטש,
 באַשליסט שוין ענדלעך אין העכסטן שמאַרץ
 דאָס מיניסטעריום מיט אַ געבראַכן האַרץ
 און שיקט מיט אַנטגילטיקן אַנטשלוס
 צום אויבערהויפּטמעכאַניקוס:
 „מיר ווענדן זיך צו דיר ווי צום קלייער ס'קליי!
 „זע אונדזער נויט, פאַרנעם אונדזער וויי!
 „העלף דו מיט אַ כישופדיקן שמיי — דריי!
 „דער הויפּמאַרשאל האָט וואַר־אַרום פאַרזען.

„דער קייסער וועלקט, ט'פון דער וועלט נאך גיין
„סיידן דו'סט אונדז אין דער נויט באשטיין.
„דיין באַלוינ וועט זיין אַן אַן עק, אַז אַ צאַל
„קוים מאַכסטו די פאַמפע פּיפּסן נאַכאַמאַל
„די פּיינינקע פאַמפע —
„די לייטישע פאַמפע —
„די וואוילינקע פאַמפע זאַל פּיפּסן ווידעראמאַל“.

דער אויבערהויפטמעכאניקער
אַ געשיקטער פאַמפּפּאַליטיקער
האַט באַלד דערשנאַפט ווי אַ דערפארענער מאַן
דעם שאַדן וואָס מ'האַט דאָ אַפּגעטאַן,
ויאמר: „מיינע הערשאַפטן, מיט ווארן גונסט
„איז דאָ פאַרלאָרן די גאַנצע קונסט.
„זאַל אַפּילו מיין לעבן זיין איינגעשטעלט
„און איבערקערן זיך די גאַנצענע וועלט,
„שווער איך, די פאַמפע וועט פּיפּסן, פּאַרוואַר,
„ווען אויף דער דלאַניע ט'וואַקסן האַר!
„דרום ראַט איך, צוליב דעם קייסערס לעבן,
„אַ מעכאַנישן פּיפּסער דאָ אַרויפּשרויפלען אויבן,
„אזא וואָס ט'פּיפּסן און געבן אַ מרוק
„ווי נאָר מע גיט ביים צווענגל אַ דרוק,

„און כדי דעם קייסערס לעבן זאל ניט זיין פארביי
„וועט די פאמפע פֿיפסן אויפדאסניי —

„די פאמפע ט'פֿיפסן —

„וואדען, זי'ט ניט פֿיפסן? —

„די פאמפע וועט טון־טאן פֿיפסן אויפסניי.“

געזאגט און געטאן. מיט גרויס געצווערג
באפוצט דאס אַרט איצט אַ פֿיפסגעווערק
וואָס פֿיפט אַזוי זאַנפט, פֿיפט אַזוי לינד
פֿאַרגייט זיך צערטלעך ווי אַ וויגנקינד,
קען סקריפען, קוויטשען, מאַכן מהומה
ווי קיין קאַטער טוט'ס ניט בעסער, מסתמא!
און פֿיר פֿאַרטאָג, ביים ערשטן קריי,
הערט דער קייסער אַ פֿיפס. — ער טוט זיך אַ דריי
אויף דער צווייטער זייט, שלאָפט ווידער איין,
שנאַרעט אין ווייסן טאָג אַריין,
עסט, טרינקט, רעגירט אין גוטער רו,
באַגליקט זיין לאַנד און זיך דערצו,
איז הויכגעשעצט, זייער שטאַרק באַליבט,
גיט ביד רחבה וואָס גיבן גיבט,
באַגריסט אַיעדן, איז אל־געגריסט,
פֿיין שייך וואויל — און אַלץ, ווי איר שליסט.

דערפאר וואָס די פּאַמפּע — די פּאַמפּע פּיפּסט!

— — אונדזעריקע פּאַמפּע

— — אייעריקע פּאַמפּע

היידד! אונדזער אלעמענס פּאַמפּע פּיפּסט!

מ ע ר כ ה

אין פעלדער און וועלדער פלאמען
טשאַד פאַרמוטשעטע סעזאָנען

הלמאי זיך זאָרגן פאַר געבעטלט ברויט
לעכצן נאָך וואַסער פון געשענקטע לאַגלען
דער שונא זאָל אַהינצו ניט אַריינשמוגלען
סם, צאה — דירעקטן, אומדירעקטן טויט

איטלעכער אַ משה — פון גאָטס קוש באַגליקט
פינעט אין פינאל ווי געבלעזלט ים־שויים
ליגט מען מיט די פיס צו דער טיר שוין
ווערט מען אין וואַרער שליחות געשיקט

דער שונא מיינט זיין דאַרב און מאַרד
איז פרעכטיקדיק אַזוינס און זעלטענעס אַזעלעכס
מע נעמט אַרויס די ניס און מע לאַזט די שאַלעכץ
ווי פעדערונג צו טאַט פאַרשפעטיקט דיך צום וואַרט

נאָר ס'טוט זיין ווייטאָן וו יי און נ י ט
ס'עקלט אַפּ דער שווייס אין זיינע מערדער־טריט

שטעפט נאָך וווּ אַ פּויגל אויס אַ זוימ
מיט פּאַרווּנדיקטן פּלעדער אין זעלישן פּייזאזש
מיט מינדסטן נאָגל קריצט אַ קאַמפּלאַזש
מיט שנאָבל קאַרבט בלוטסטראַפּנדיק אַרום דעם רוים
קיינזאך רירט זיך ניט אווּ
אַלצדינג גליווערט. אַלצו — רו

אויף אונדז קומט איצטער אַ מערכה
שאַנד און שפּאַט, און לעבן — אויס
קיינ ווינקל אַנשפּאַר, קיינ ליבעשויס
ס'איז לעבנס לעצטער טויט־געשאַנק.

צו איר

האָסט מיר אַזוי האַפטיק צעגרינט מיין יוגנט
אַז די עלטער האָט קיין שליטה ניט איבער איר

מעגן אַלע טירן זיין אָפּן, בין איך אַ פאַרהאַפּטער
ווייל צוגעהאַקט איז דיין טיר.

אַ חלום אַ וויסטער אַז זי איז געשטאַרבן
און אין מיר טליעט־אויף דער זשאַר פון איר לעבן

דערפאַר ערשט גיי איך אַזאַ ווייטן מהלך
ווייל וואָגלענדיק קום איך צוריק צו איר

כ'זע שוין ס'דם ווי ס'רינט פון מיר
און יעדער ביז צישעט פון מיר
און ס'טאַגט דער טאַג פון רעכנשאַפט

ס'איז אַלעמען באַשערט
ווערן נידריקער פון דר'ערד

כ'בין אַ טיגער און בראָדזשע אום
כ'שפרייז אַהין און שפרייז צוריק
ווי אַ פערפעקטער פּאַלינדראַם

אפשר נאַריש, מעגלעך חוצפהדיק
נאָך איינער אַזוי-אַ יאָרן בענקען.
אפשר גלאַררייך

ווי וואַרצלט מען אויס די שפורן פון מיין געדעכעניש
ווען איר געדעכעניש טראַגט מעגלעך קיינע שפורן

קאַלט — און ס'קלאַפט דיר צאָן אין צאָן
כ'בין פאַרצווייפלט און ווייס גיט וואָס צו טאָן
סיידן דיר צוצושמייכלען

אַ סימן, כ'האַב דיך אויסגעטראַכט.
אַ סימן ביסט ניטאַ.

דיין האַרץ איז אַ טאַיגע
דיין האַרץ איז אַ תענוג
סע ניט קיין רויך, סע פערלמוטער

זי ווייס ניט אז איך לעב גאר אויף דער וועלט
ווייסט זייס יא — וויל זי דערפון ניט וויסן.
(אפשר איז עס טאקע ניט קיין גרויס פאסיר)
נאר ס'קאכט דאס בלוט נאך איר געזין

אז איך בין דא און אז בא גער טרילערט

י"ז תמוז

ווען שבעה עשר בתמוז געפאלט אום שבת
קרעכצן און אַכצן די אַלטע באַבעס

קוים פאַלט עס אַבער אויס אַ פּרייטיק
זעצט מען די חלה אין אויוון פאַרצייטיק

מאַכט זיך אַ דאָנערשטיק שבעה עשר בתמוז
פאַרקאַכן מילכיקס שטעטלשע מאַמעס

קומט אין אַ מיטוואָך דער טאָג אויס צופעליק
איז אויפן האַרצן סומנע און גרעליק

שבעה עשר בתמוז געפאלנדיק דינסטיק
איז פאַר אַ חתונה זייער ניט גינסטיק

ווען ס'פאַלט שבעה עשר בתמוז מאַנטיק
איז, וווּ נאָר יידן, טרויעריקלעך קאַנטיק

אויף מיר וואַרפט דער טאָג אָן אַ שטיקל גרויל
ער ציט פון מיר פאַסמעס קאַלירלאַזע יאָרן
ווי אַ קונצנמאַכער סטענגעס קאַלירטע פון מויל

אז גאט וויל ניט . . .

אויך ער האט אָנגעהויפט זשמעניעס פול מיט ווערטער,
ווערטער: יאָרעס צעשיילטע
צום בא'טועמען אונדזער לשונס לעקעך,
נאָר צו זיינע, מ'שטיינס געזאָגט, 28-ער
צעהושען זיי זיך ווי יתומדיקע פייגל-סטאיעס

ווער קען אים, ווער ווייס אים אין דיסטאנצירטן אָפשייד
— — — צייט באַשטויבט אים מיט פאָרגעסלעכקייט.
הילט אים איין אין הערמעטישער אָפגעשלאָסנקייט,
און זיינע ווערטער, אויב אָפילו ווען-אמאָל פליגלדיקע
פלעדערן - זיך אין צייטס צעלעכצטע אונטערדעכלעך און פאָרשאַטנטע
געמעכער.

די טינקע שיילט זיך פון די ווענט, סטעליעס;
ס'געהילץ צעשאַטן אין פאָרפּוילטן ניוועץ,
אַט דאָס איז — געביי? תכלית? יידישלעכע פאָרזאָרג?

מיין זיידע ביים גלאַז וואַרעמס, וואַלט געשמייכלט
אין זיין בכבודיקער באַרד אריין
און צוגעוואַרפן אַ וואַרט-צוויי מכוח דעם

וואס „אז גאט וויל ניט, הייסט ניט, באשטימט ניט,
טאָר דער מענטש עס גאַרניט וועלן“ — — —

אויך זיינע אַנגעהויפטע ווערטער - זשמעניעס
טוליען זיך צו צעלעכצטע סטריכעס
פון געוועזענע
„סדר עולם“.

צו חוהן

ניט גלאַריע פון 34 יאָר
צו זינגען וויל איך איצט באַווייזן
נאָר אַ לעבן וואָס האַלט זיך אויף אַ האַר
און שטאַרקער איז פון שטאַל און אייזן

דאָס שטאַרקע דאָס ביסטו מיין קרוין
וואָס גיט מיין כרופקעקייט אַ זינען
מיין גענוספולסטער באַלויין
ווייטער אונדזער צווייזיין שפינען

מענטשן

די צייט — — אומגליק פון יידן
פאַר דערוואקסענע און קינדער
כ'טו זיך דאָך מיט איר גאָר בענטשן
ווייל דו ביסט אויך מיין טרייסט אַצינדער

די ליבע יובלט. דאָס ליד — — אַ קלאַג.
ליד - ליבע - לעבן — — איין געמיש
„רייפקייט איז אַלץ“. און שעקספירס זאָג
איז היינט דער וויין אויף אונדזער טיש

ווי תענוגדיק צו ציילן יאָרן
און רייפן זיך אָן שום פאַרזען.
יעדער יאָר מיינט „ניי־געבוירן“:
יוגנט וו יי ס אז עלטער ק ע ן .

אין די אייגענע 4 ווענט — ווי וואונדערלעך צו זיין...

ווי דורכן פענצטער קוקט אַריין אַ זון אַ דרויסן
אַ שטיק נאַכט אַ טיך
גענוס און פיין געמישט מיט
בעטהאַווען מאַצארט באַך

1939

לעצמע רגעס . . .

מיט אַ געזונט האַרץ, גיט מען זיך אן עצה:
מען זאָגט דעם, און מען הייסט דעם — — — און עס פּאַלגט.
דערגייט מען אָבער ניט דערמיט קיין טאַלק — — —
דערלאנגט מען זיך גוטברודעריש אין פּלייצע.
נאָר וואָס־זשע טוט מען מיט אַזאַ „קאַראַנע“,
וואָס גליווערט ס'בלוט און רינצלט הויט
אויסשעפּן דעם באַצייטנס האַפט און צויט?
דאָ העלפט דען שכל מינערן סכּנה?

דו קאליע פּולס: די הארינטע פון בלומען,
וואָס סקלעראַטירן בלוי אין יעדן אָדער,
לינדערט, יאטערט, לינדערט וויי אין געמיט צערודערטן:
זי קומט, זי קומט ניט, אַט איז זי געקומען.
איר קול שפּרייט זאָלב, היילונג ברענגט איר בליק.
נאָר אויס מיט קור, זי ציט זיך באַלד צוריק.

כ' באגער צו לעבן . . .

כ' באגער צו לעבן. כ' באוויל עס אזוי שטארק
ווייל צו דעם טויט ציט מיך נאך אפשר שטארקער
ניט מחמת כ' בענק נאך פרישן שטיקל קרקע
נאָר ס' גלוסט זיך גלאט פארלאָזן דאָס געמארק
פון מאטערדיקן טומל. — ס' צוקט די וויע
פון אַפּזאָג אירן, מאַלצייט מיט מיר טיילן;
זאָג איך זיך אָפּ פון איינלאד פון אַ צווייטער
וואָס גאַרט מ' יך זען. נאָר מיינע אויגן — — די ע .

פאַרבאַרג איך זיך אין קלעמענדיקע איילן.

דו אומזאָט האַרץ — נאָך אַלץ ניט צו דער זעט?
(גענוגנט ניט ס'ווייב, וואָס פיעשטשעט, וועמען צערטלסט?
די אַפּגעזאָגטע: זיסער טערטל־מערטל...)
וואָלט ס'בלוט פאַרלאַנגט פאַרצערונג פאַרן בעט
וואָלט מיך נאָך איצט געראַטן יונגער פלירט.
נאָר גיי זאָג עדות דעם האַרץ: עס העשעט נאָך איר
ווען אירע ליפן פרום מיינן באק באַרירט.

אש און שטויב

פון יונג און אַלט, אַן איבערקלויב
ווי פון קוימענקערערס, ווערט אַש און שטויב

גאַלדענע יוגנט, אלטער דרויב
פון אַלעס ווערט רק אַש און שטויב

די טיפע שרעקן, דולע באגערן
פרעסן דעם גוף, די נשמה פאַרצערן

ס'האַרץ צאַפּלט צו גארן נאַכדעם

באשר ס'איז ביטער צו לעבן? נו, לעבט מען ניט

דערשיטער מיד. מיין הארץ

דערשיטער מיד, מיין הארץ,
מיטן לעצטן גרויסן שטויס,
דערצאפל מיד, מיין לעבן,
מיט קארקעס טיף פארפראפט,
צעפיר ווי וואסער מיד, נאטור,
אין דיין כאַס-שויס,
רק, טוט עס נאָר פאַמעלעך,
ניט געכאַפטערהייט.

MICHEL LICHT

LAST POEMS

Buenos Aires, 1954

